

ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског

Број 5 • Година III • Јун 2018.

Господ Исус Христос - Велики архијереј
Алексеј Пејић, маџуранџ

Са благословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа цетињског и
Митрополита црногорско-приморског
г. Амфилохија

Издаје:

Богословија Светог Петра Цетињског,
Цетиње

За издавача:

Протојереј–ставрофор Гојко Перовић,
ректор

Уредник:

Ђакон Душан Биговић

Лектура и коректура:

Ивана Јовановић

Дизајн:

Јереј Александар Орландић

Редакција:

Ученици Богословије
Светог Петра Цетињског

Штампа:

Арт Графика, Никшић

Тираж:

500

Уредништво:

Богословија Светог Петра Цетињског
Медовина бб, 81250 Цетиње, Црна Гора

Тел: +382 41 232 462; 231 246; 234 733

Факс: +382 41 230 075

email: bogoslovija@t-com.me

bogoslovija@gmail.com

www.bogoslovija.me

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISSN 2337-0890 = Цетињски богословац
COBISS.CG-ID 30424592

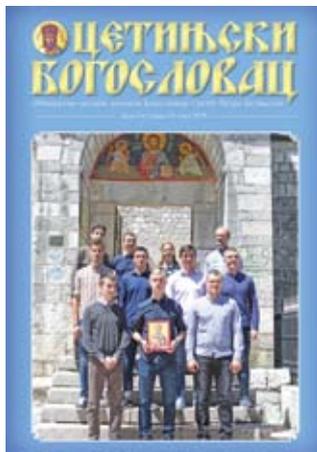
ЦЕТИЊСКИ БОГОСЛОВАЦ

Обновљени часопис ученика Богословије Светог Петра Цетињског на Цетињу

Број 5 • Година III • Јун 2018.

САДРЖАЈ:

<i>Јрм. Владимир Боберић</i> О познавању себе	2
<i>Арх. Рафаил Карелин</i> Црквени језик	5
Свештеномуч Василије Божарић	8
Подгоричка скупштина 1918. г. и уједињење Србије и Црне Горе	11
Свети Јован Крститељ	21
Живот у манастиру Савина	24
Кренимо за Господом	29
Апостроф	31
Беседа оца Тадеја о духовном животу	32
Не хвали се сутрашњим даном	34
Ђачки стихови	35
Из живота Богословије	37
Матура XXII генерације богословаца	46

Насловна страна:
Матуранти XXII
генерације

О ПОЗНАВАЊУ СЕБЕ И РАЗРАЧУЊИВАЊУ СА СОБОМ И ДЈЕЛИМА СВОЈИМА

Драги моји ученици!
У православној хришћанској науци о моралу, у дијелу гдје се говори о дужностима хришћанина према себи, налази се, међу опћима, дужност познавања себе. **Познавање себе велика је дужност човјека, који је у прошлости био, у садашњости живи, и нада се и тежи будућности.** Хоћемо ли да нам будућност буде лијепа и сјајна, морамо се у садашњости из прошлога учити и васпитати за будућност. А да би ово могло бити успјешно, морамо тежити да правилно познамо себе, какви смо били и какви смо сад, јер познавање себе почетак је мудрости и темељ моралу. Још у старом вијеку тражило се од људи познавање себе као важно правило моралности. А начело: Γνωθι σεαυτόν (Упознај самога себе) толико је пуно филозофије и морала, да Цицерон не може да схвати, да је ту изреку човјек могао изговорити, него му се вјеројатнијим чини, да ју је људима открио сам делфијски бог.

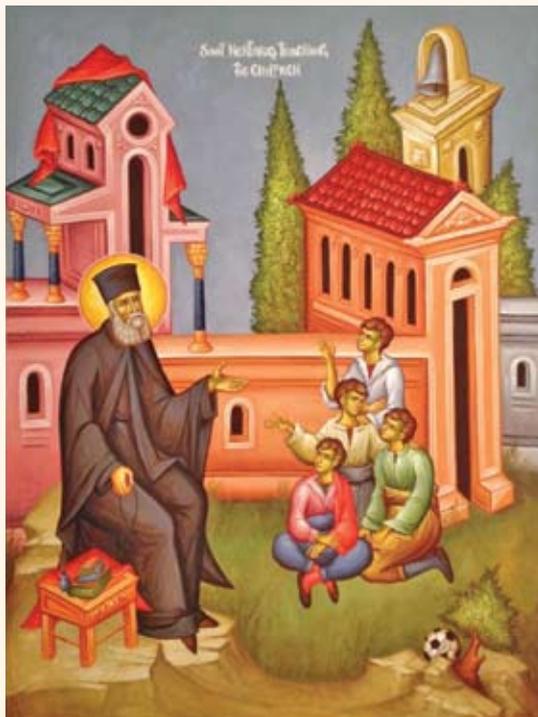
Што је то познавање себе у хришћанском смислу? То је тежња хришћанина да правилно позна зашто је од Бога створен и зашто одређен, да позна своју природу, жеље и тежње, морално стање своје и хришћанске дужности. Да би се ово постигло, треба много пута испитивати своје жеље и способности, рад и живот, упоређивати их са моралним законом и вољом Божјом, уједно и са дјелима и животом мо-

ралних људи, да се према овоме човјек и даље вјежба према добру, а од зла да се чува. Кад би човјек правилно и по чистој, непомућеној савјести својој познавао себе и оцјењивао дјела своја, мање би било гријешења: *Кад бисмо о себи расуђивали, не бисмо осуђени били*, говори Коринћанима апостол Павле (I Кор. 11, 31). **Но није довољно да човјек само себе испитује, своје жеље, мисли и дјела, само своју савјест. Јер често су човјечје жеље гријех, мисли нечисте, а савјест често хоће да ласка и попушта, да ућутка у човјеку моралну свијест, много пута хоће савјест и гријех да одобрава, а каткада се и не буни против гријеха. Зато да човјек правилно себе позна, потребно је да дозна шта о њему и дјелима његовијем мисле и говоре и други људи. Јер самољубље, којим многи обневиди, не да нам често да мане и недостатке своје увидимо, дочим их други људи јасно опажају.**

Данашњим даном завршује се један знаменит одсјек у животу вашем, драги моји ученици, у Христу љубљена дјецо моја! И опет је данас крај школске године, иза које ћете, примивши и окусивши плодове трудова својих и одморивши за вријеме одмора утрућене силе своје, бистрим, млађаним оком загледати далеко у будућност. Данашњи чин благодарења у овом светом храму Божјем и чин, који ће се обавити у лијепој нашој школи, нека вам буде згодна прилика да испитате срце

а уједно и да чујете и видите, шта о вама суде и други људи. Данас ћете имати прилике, гледајући оцјене, како вас по савјести својој оцјенише ваши учитељи, испитивати себе и тражити рачуна од себе, јесте ли у свему одговорили позиву и задатку своме. **И благо оном ученику, који увиди да има мјеста гдје није био онакав какав је требало да буде; благо оном који опази недостатке и погрешке своје у раду и владању, јер ће их признати и поправити.**

Али данас траже од вас рачуна и ваши добри учитељи, у шта су труде улагали, око чега су се мучили; траже плодове трудова својих, повјерени вам таланат. Дали смо вам науке, отворили смо њедра очинске његе, завјеравали смо вам замисли и душу своју. Данас је дошло вријеме да нам дате рачуна о свему томе, како се то вас примило. Видим, није ми се оку отело, да на очима многога од вас сија свјетлост радости и захвалности онога јеванђеоског слуге, који је добивши од господара својега пет таланата, радећи на њима вриједно и марљиво заслужио још пет. Благо оном слуги, који је послушао вољу господара својега! Благо вриједном ученику, који је слушајући ријечи и наук учитеља својих и слажући их у срцу свом и души саградио себи благо неоцењиве и трајне вриједности! Сви сте добијали *дарова одозго од Оца свјетлости* (Јак. 1, 17), али вас не видим свију да се враћате данас са захвалним Самарјанином рећи хвала Господу и Богу својему што вас је држао свијетле и вољне за рад; сви сте добијали дарова, свима се добро чинило, за све се старало, али вас не видим данас свију да се ведрата чела враћате рећи хвала учитељима својима и добротворима, који се труђаху око вас. А који су

Свети Нектарије Етински поучава дјецу

то, који се не враћају? То је онај слуга, који је примио од господара таланат, али није радио као онај, који је примио пет таланата, него га је закопао у земљу; то су они ученици који су слушали само, али нијесу хтјели и чути и примити ријечи својих учитеља. Али као што је, по ријечима Светог јеванђеља, дошла осуда за лијенога и неваљалога слугу, тако је данас дошло вријеме да се укори лијен и немаран ученик. Неће то бити казна строга и пошљедња, иза које поправке нема, него ће бити поклич учитеља на савјест вашу, да се тргнете и бољим путем пођете на рад и узорно хришћанско владање. Тај циљ школе и наша намјера и јесте, да вас што боље спремимо за живот, позив и друштво, у ком ћете служити као вјерни поданици и грађани наше отаџбине. Па ако је који поклизнуо и странпутицом пошао, наша је дужност да му пружимо руку помоћи и да га одврати-

мо са крива пута његова, јер хоћемо да будете спремни људи и добри грађани. Али овакво само васпитање земаљско било би ипак непотпуно и недовољно, јер ми имамо и небесну отаџбину, коју смо гријехом изгубили. И циљ хришћанскога васпитања људи јесте тај, да људе тако образује како ће, испунивши задатак и позив свој на земљи овдје у привременом животу, спремити се за онај небесни и вјечни.

Данас је тај знаменити дан, када ћете са прага садашњости погледати у прошлост, да познате себе – јесте ли у свему одговорили позиву и задатку своме као ученици наше велике гимназије; али и као синови наше свете Православне цркве. **Испитајте дакле своје погрешке, које су вам сметале напредовању у науци и владању, и упоредите их са вољом ваших учитеља и са законом школским; зароните у дубину срца свога и душе, испитујте мисли, жеље и намјере своје, сравните их са моралним законом**

и вољом Божјом, па ако видите да у свему има још много недостатака, трудите се да се за времена поправите, и не пуштајте у немар дар Божји у вама. Вријеме лети хитро, муњевито, као стријела, и неће се много пута и сваке године понављати овако разрачунавање између нас и вас – свему има краја и свршетка. И када дође судњи дан и Небесни Господар позове вас на одговор, тешко тада оном неваљалом слузи, који је закопао повјерени му таланат у блату немара и заборавља свога, а благо оном који Му га врати умножено двоструко и петоструко, јер ће *над многијем бићии пошћављен, јер ће ући у радости господара свога* (Мт. 25, 21). Амин.

Извор: часопис „Источник”, Сарајево, 1900, год. XIV, бр 1-2, стр. 323-325

Владимир Боберић, (1873–1918) је био редовни професор Сарајевске гимназије, професор и ректор у Релевској богословији, а од 1911. епископ београдски.

Приредио: Игор Булум, машуранци

ЛАТИНСКИ ЦИТАТИ

Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris!

– Што нећеш да теби буде, не чини другоме!

Oportet esse ut vivas, non vivere ut edas.

– Треба јести да би живео, а не живети да би јео.

Ibi semper est victoria, ubi concordia est.

– Победа је увек тамо где је слога.

Vitae brevis cursus, gloriae sempiternus.

– Живот траје кратко, слава вечито.

Vitae, non scholae.

– За живот (учимо), не за школу.

Humanum amare est, humanum autem ignoscere.

– Љубити је људски, људски је и праштати.

приредио: Срђан Ж. Вучановић, ученик II разреда

ЦРКВЕНИ ЈЕЗИК

У односу на савремене језике црквени језик је много ближи унутарњем логосу – језику духа, језику религијске интуиције и молитвеног созерцања. То није језик разума, него језик срца, језик искренности и топлине, језик интензивне духовне енергије и посебне динамике. Древни језици изазивају у човековој души неку врсту сећања на изгубљену способност непосредног унутарњег преношења мисли, способност да се нека душа доживи и разуме и способност да будемо од Бога облистани.

То је језик логоса, који је дубљи од спољашњег језика, језик који има потребу за материјалном формом, то јест за речју.

Спољашњи или профористички језици се све више удаљавају од духовног логоса као свог центра и све више се диференцирају и материјализују.

Савремени језици су првенствено окренути човековом разуму, односно аналитичкој способности његовог разума, која је на много нижем нивоу од духовне интуиције. Они су такође способни да изразе човекова емотивна и страсна стања, али кад треба да изразе пројаве из области духа, области која нам се открива у молитвеном позиву, онда се испостави да су троми и немоћни, као мишићи неког оронулог старца.

Присталице реформи језика богослужења тврде да ће на савременом језику Литургија бити много јаснија. Али Литургија је сама по себи тајна!

Кад би могла да нам буде разумљива на вербалном, семантичком нивоу, онда бисмо могли да је схватимо и прихватимо седећи у фотели с књигом у рукама или за писаћим столом.

Литургија није некакво приповедање које се може детаљно објаснити, нити је ребус који се може одгонетнути или решити. Литургија је човекова укљученост у духовну стварност, а средство за то је деловање свеукупног духовног поља Цркве на човека, деловање архитектуре и уређења храма, богослужбеног појања и, као најважније, силе молитве свештенослужитеља и народа који се налазе у цркви. За Светог Јована Кронштанског се причало да су људи скоро физички осећали силу његове молитве и Божију благодат док је вршио Литургију или се на проскомидији ћутке молио.

Древни језик је много ближи унутарњем логосу и зато снажније делује на човеково срце. Има једна чудна појава: понекад фраза на старом словенском језику, под условом да избегне разумску анализу, облиста човеково срце снажном струјом топле светлости и оно почиње да трепери попут душе човека који након дугог пута поново угледа светлост родитељског дома. Ту се догађа оно што смо горе назвали сећањем, мада тај термин можда и није најпрецизнији. Човек се сећа изгубљеног раја, језика којем су се повиновала сва жива бића, језика на којем је разговарао са анђелима. У томе и јесте мистика језика. Древни свештени је-

Свештеномученик Василије С. Божарић

Отац Василије Божарић је рођен 14. јануара 1895. године као син свештеника Сава Божарића и унук свештеника Тиодора Божарића. Школовао се у тешким условима, а као храбар и одважан младић учествовао је у српским ратовима за ослобођење од 1912. до 1918. године као редов пиперског батаљона. Ратни вихор га је омео тако да није успио да на вријеме заврши своје школовање. Богословско-учитељску школу је завршио 1920. године у Призрену. После завршетка богословије примио је дужност учитеља. Свештенички чин је примио у марту 1921. године и од тада је, па све до своје мученичке смрти, служио својој Мајци Цркви и своме народу. Митрополит црногорско-приморски Гаврило Дожић, потоњи српски патријарх, одликовао га је 1938. године правом ношења црвеног појаса.

Отац Василије је убијен 15. новембра 1941. године као прва жртва безбожних комуниста. Он је 13. новембра 1941. године, на позив вјерног народа, отишао у Љешкопоље како би прекадио славске колаче пошто је, због упражњености, опслуживао и љешкопољску парохију. Тамо је извршио једно вјенчање и прекадио је четири славска колача. Отац Василије је 15. новембра 1941. године поново дошао у Љешкопоље како би извршио једно опело. Комунисти су знали за његов исправан национални и хришћански рад са народом његове парохије. Сазнали су и

за његов одлазак у Љешкопоље, те су му направили засједу.

Ухватили су га на путу те су га мрцварили, мучили, исекли, убили и опљачкали, а његово мртво тијело су у шаторском крилу пренијели и бацили у ријеку Морачу.

Његово унакажено тијело је из воде испливало после неколико недеља, на Бадњи дан 1942. године. Његова породица је жељела да га сахрани поред храма у Вуковцима. Но, црвене дахије то нису дозволиле. Нису дозволили ни да се изврши опијело, ни да се сахрани на гробљу већ је политички коме-сар наредио да се тијело овог српског Свештеномученика сахрани у селу Горичанима поред саме обале валовите и набујале Мораче.

Посмртница убијеног свештеника

Тужним срцем јављамо браћи, пријатељима, кумовима и познаницима да ћемо у недељу 15. новембра пренијети из Зете посмртне остатке непрежаљеног супруга и оца, Василија Божарића, пароха рогамског, који је погинуо од злочиначке руке 15. новембра 1941. године у Љешкопољу при вршењу црквених обреда. Дочек посмртних остатака из Зете, гдје је био привремено сахрањен, биће у 11 сати прије подне поменутог дана на Побрежју. Сахрана посмртних остатака биће у 3 сата послије подне истог дана у породичној гробници у Рогамима, заједно са покојниковом мајком Јокном Божарић, која је трагично погинула јула мјесеца прошле године.

*Подгорица,
9. новембар 1942. године
Ожалошћена породица Божарић*

Писмо попадије Павке Божарић

У архиву Митрополије црногорско-приморске пронашли смо посмртницу оца Василија Божарића (коју у факсимилу објављујемо у поглављу под насловом: прилози) и једну молбу његове попадије Павке упућену Црквеном суду Митрополије црногорско-приморске. Несрећна попадија Павка је у тој молби написала:

„Усудила сам се обратити Вама и Вашој кући. Рачунам да ће моја молба у јаду своје туге наћи утјехе код Вас уколико се то може, а у исто вријеме олакшаћу бол свој када знадем да и Ви знате трагедију моју. Извинићете ме што ћу овдје бити опширнија, јер не умијем укратко ништа рећи.

Ја сам супруга поч. Василија Божарића, свештеника рогамског, који је погинуо 15. новембра вршећи своју свету дужност Цркви и народу. Сада, драга браћо, можете видјети шта се доживјело од свога народа. Ево да се увјерите да сте га на основу данашњих

поступака и изјава можда истих лица осуђивали прије двије године.

Ви нијесте могли мислити шта данашњи нараштај свима свештеницима. Не убијају се данас они који треба да буду убијени, такорећи шпјуни и издајници, већ они који би шћели да народ очувају. И Василије је пао невин чувајући своју вјеру, Цркву и обичај. Борио се поротив оних који су му плували на Крст. Био је жртва своје идеје. Заклет је био да врши своју свету дужност. И не само што је у овој великој тмини служио својој парохији већ је пошао и ставио се на располагање народу љешкопољске парохије, пошто иста у то вријеме није имала свога свештеника. Он је уз своју свету дужност вршио и другу: утицао је на народ да не пуштају своје млађе да иду на устанак на Пљевља, као и нигдје гдје не треба, и говорио је да ће сви домаћини видјети да нијесу на прави пут изашли, али ће бити касно, и да они морају да очувају своја огњишта. Стари су то примили да је тако. Али, млађи нараштаји су напојени другим пићем. Они су говорили: „Ајде, попе, ми те не тражимо. Не требаш нам. За нас не важе више ваше маске. Дошло је време да их скинемо са очију. Доље цркве! Доље ваше молитве! Доље ваше мантије!” А он је њима говорио: „Ђецо, није ваш циљ да ослободите народ већ да га изведете на кланицу”.

И тако, Василије је био позват од стране домаћина парохије љешкопољске који су славили Ђурђиц. Пошао је 13. новембра прво да вјенча Бољевића једнога у Толоше, а у петак 14. и 15. требао је да прекади Доњу и Горњу Горицу. У суботу око четири сата пошао је из Доње Горице пут Ситнице да прекади још четири куће Мугошке. У правцу тих кућа убијен је из засједе или у кући, али то се још не може тачно знати. Неће и не смије нико још о томе ништа рећи. Послије неколико дана када се кући није више вратио ја

сам несрећна išla da ga тражим. Али, ни трага ни гласа. Тек после двије недјеље сазнала сам да се неки леш налази у Вуковце (Зета). Ја сам замолила италијанске власти те сам пошла да извидим ствар. Када сам дошла на лице мјеста могла сам га само по одијелу познати. Дошао је поп Лука Радичевић мислећи да изврши опијело. А и ја сам узела са собом то што је требало по хришћанској дужности. Онда је дошао политички комесар. Није дозволио да се сахрани у Вуковце, већ смо га пренијели преко Зете у Горичани. Али ни ту није могао пок. Василије бити сахрањен у гробље као хришћанин поред саме обале Зете, нити су примили свештеника да изврши опијело, нити су примили моје свијеће, тамјан, пуње и кољиво. Ја сам се сирота вратила код своје осморо дјеце и девето од брата пок. Василија дијете, гдје сам на основу умрлице овјерене од Срескога суда дошла до двије плате од 2600 лира, а и једне посмртне од 1300 лира и то ми је све што имам од нестанка пок. Василија док не добијем решење о пензији.

Можда Вам је познато приликом рада истих лица што су нам ова велика зла донијели. У јулу мјесецу се отворила борба у Рогаме и том приликом Василије није могао да успије да са још неколико својих људи одврати ту бијесну најезду комуниста и том приликом нам је изгорјела кућа и све што смо имали, а и мајка пок. Василија је погинула.

И тако смо се после двадесетак дана повратили на своја изгорјела кућишта. Иако је цијело имање посјела војска која је и данас тамо, ми смо опет били направили склониште за ову

годину или боље стање док не дође. Али немилосни људи не дадоше, већ ни још више зло припремише те ми Василија убише и мене поски- таше по туђих улица. Дјеца су ми била уписана у школу, а сада немам могућности ни за што. Ако смо имали новаца мало као и признанице за новац који је приликом маркирања одузет то је све пропало са Василијем.

Тако сам прикупљала нека документа која су ми потребна за пензију, али ме задржавају у Намјесништву да Ви можете донијети сами одлуку о пензији.

Зато Вас молим, Висока Моћи, да ме имадете у виду да што прије би ми ту ствар регулисали. Пошто се код вас налази вјенчаница и то увјерење које служи о кретању у служби покојника.

Ја сам изгубљена, а и не могу да се снађем у оваквом стању ако ми добри људи не помогну уколико би се могло. Молим Вас да ме ни убудуће не заборавите. Сјетите се Василија и да је његова фамилија од сада па убудуће на улицама. Молим Вас да ми опростите на оволикој опширности, али ако будете имали стрпљења да га прочитате и сазнате о Василијевом нестанку бићу сретна.

Погорица,
22. 2. 1942. г.

С њоштовањем,
Павка, уг. пош. Василија Божарића,
свештеника

Приредио Александар Дедић, ученик IV разреда

Извор: Велибор В. Цомић, „Страдање Србске Цркве од комуниста“, Свешћеника, Цетиње, 1997.

Драган Божовић, мајмуранџ и Немања Перовић, I разред

ПОДГОРИЧКА СКУПШТИНА 1918. Г. И УЈЕДИЊЕЊЕ СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ

НАГРАЂЕН СВЕТОСАВСКИ ТЕМАТ ИЗ ПРЕДМЕТА ИСТОРИЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ

ЦРНА ГОРА У I СВЈЕТСКОМ РАТУ

*Сарајевски атентат – шренушак
од кој све йочиње*

Први свјетски рат, почео 1914, а завршен 1918. године, био је први оружани сукоб глобалних размјера у историји човјечанства. Рат, у којем је учествовало више од седамдесет милиона војника, водио се између два блока – Централних сила и Антанте, на чијој страни је учествовала и краљевина Црна Гора.

Сарајевски атентат

Осим обавезе да подржи савезнике, црногорска краљевина није имала ни један ратни циљ, нити посебни државни интерес да учествује у рату. Уз то, за њу је рат носио и посебан ризик, јер га је објавила моћном сусједу – Аустро-Угарској, која је окруживала око педесет одсто црногорске територије. Тако је Црна Гора, држава са 400.000 становника, заратила са Монархијом која је тада имала педесет милиона поданика!

Аустроугарски надвојвода Франц Фердинанд боравио је у Босни и Херцеговини током јуна 1914. да би, као генерални инспектор оружаних снага, присуствовао великим маневрима. Посљедни дан посјете, 28. јун, био је главном граду ове провинције. Тог дана требало је да посјети касарну, Градску скупштину, да отвори музеј, обиђе градске знаменитости... Али, након посјете Градској скупштини, око 11 часова, док се са супругом Софијом возио у отвореном аутомобилу, непознати младић, који је стајао на тротуару, испалио је према њима неколико хитаца из пиштоља. Меци су погодили аустријског престолонаследника и његову супругу, и за мање од петнаестак минута обоје су издахнули.

ОДЈЕК АТЕНТАТА У ЦРНОЈ ГОРИ

Вијест о сарајевском атентату стигла је на Цетиње истог дана око 17 часова, у вријеме одржавања представе Соколског друштва поводом националног празника Видовдана. Представу су из првих редова посматрале важне личности, међу којима и предсједник црногорске владе сердар Јанко Вукотић (1866–1927) и митрополит црногорско-приморски Митрофан Бан (1841–1920).

Чиновник Министарства унутрашњих послова који је примио депешу, запутио се одмах ка предсједнику вла-

*Краљ Пећар Карађорђевић
и краљ Никола Пећровић*

де Вукотићу и шапатам му саопштио вијест о сарајевском атентату. Према свједочењу митрополита Митрофана председник владе је изненађено узвикнуо: „Погинуо?!“.

„Да, погинуо!“, узвратио је чиновник. Наређујући да се представа прекине, сердар Вукотић је изненађеној публици саопштио: „У Сарајеву је погинуо Франц Фердинанд, аустријски престолонаследник“.

Вијест о атентату затекла је краља Николу између Салзбурга и Трста, на путу за Црну Гору. Краљ се неколико дана бавио по Минхену, одакле је, како изгледа, намјеравао да пође у неку бању на лијечење, јер је тад већ ушао у осму деценију живота (рођен је 1841.

године). Приликом дужег задржавања воза на једној станици, краљев пратилац је чуо за убиство надвојводе и његове супруге. Вијест је саопштио краљу, али је он са невјерицом прихватио, све док на наредној станици није видио плакате који су објављивали о смрти престолонаследничког пара. Његов пратилац свједочи да је краљ тада рекао: „Ево рата“, јер је краљ од првог тренутка вјеровао да би могло доћи до напада Аустро-Угарске на Србију а самим тим би значило да је Црна Гора увучена у рат. Краљева забринутост била је оправдана. Он је стигао у Бар навече око 23 часа и на Цетиње ујутро 30. јуна, други дан по атентату. Одмах по доласку упутио је аустроугарском цару Фрању Јосифу телеграм саучешћа. Краљ је прогласио петнаестодневну жалост на двору и одржан је помен у дворској капели.

У званичном „Гласу Црногорца“ објављен је коментар којим се најоштрије осуђује атентат у Сарајеву као „безумни терористички акт усамљених фанатика“. Али за разлику од званичног Цетиња, влада Хаџбуршке монархије није мислила да је убиство престолонаследника и његове супруге дјело „усамљених фанатика“. Одговорном за атентат сматрала је владу Краљевине Србије, којој је доставила Ноту са захтјевом да се кривци казне и да њени органи учествују у истрази. Будући да је оцијењено да захтјеви аустроугарске владе угрожавају интегритет Краљевине Србије, српска влада их је одбила. То је Монархији послужило као повод да јој 28. јула 1914. године објави рат.

Занимљиво је да се сво вријеме један од атентатора, Мухамед Мехмедбашић, крио у Даниловграду, у кући

свог познаника, Николе Велашевића. Аустроугарски агенти нису успјели да открију да је црногорска влада организовала „бјекство” Мехмедбашића, ни његово мјесто боравка до избијања рата. То је остала тајна за аустроугарску обавјештајну службу све до распада Монархије.

ОБЈАВА РАТА

На страну Србије одмах је стала Русија, која је два дана касније наредила општу мобилизацију. Услиједила је реакција Њемачке, која је објавила рат Русији. За само неколико дана дошло је и до њемачке објаве рата Француској, напада Њемачке на Белгију, британске објаве рата Њемачкој и аустроугарске објаве рата Русији. Тако је сукоб између Србије и Аустро-Угарске прерастао у свјетски рат.

Црној Гори љета 1914. године није било до рата, поготово не до сукоба са својим моћним сусједом – Аустро-Угарском. Њој је требао мир и опоравак од балканских ратова, који су завршени само једанаест мјесеци прије. Али, када је дошло до сукоба између Србије и Аустро-Угарске, краљ Никола је наредио мобилизацију црногорске војске. Тиме је већ било јасно да ће се и Црна Гора ускоро наћи у рату. Услиједило је неколико формалних потеза: Црногорска народна скупштина је затражила од владе да објави рат Аустро-Угарској, а Краљ и Влада су 6. августа, уважавајући молбу Скупштине донијели одлуку о објави рата. На почетку тог великог сукоба 1914. године, Краљевина Црна Гора била је једна од осам ратујућих земаља. На једној страни, савезничке државе су биле: Русија, Француска, Велика Британија, Србија, Белгија и Црна Гора, а на другој: Аустро-Угарска и Њемачка.

ОДЛАЗАК КРАЉА НИКОЛЕ

Краљ Никола је хтио да окупи војску на Царевом лазу, мјесту знамените битке из XVIII вијека, да пружи последњи отпор непријатељу. Али, нити се црногорска војска могла окупити, нити је за било какав отпор било услова. Због чега је онда краљ Никола одбијао да прихвати преговоре о миру и због чега је намјеравао да крене на Царев лаз? Једноставно, желио је да све око себе увјери да он нема никаквих тајних договора с Аустро-Угарском. Упркос краљевом привидном одбијању преговора о миру, ситуација није била нимало лака. Већ тада је постојала могућност да аустроугарске трупе потпуно пресјеку одступницу црногорској војсци, и заробе краља и Владу. Зато су, увиђајући да је последњи час да се започну преговори, краљ и Влада упутили преговараче команданту аустроугарске дивизије и понудили прекид непријатељства, а не капитулацију. Влада је то назвала „часним миром”. Али, ништа од часног мира: Аустро-Угарска је тражила безусловну предају оружја и интернацију свих црногорских војника док трају мировни преговори. На сједници Владе 19. јануара, краљ одбија услове таквог мира, али ипак не жели да потпише акт о повлачењу војске према Скадру. Тог дана, око 15 часова, за Скадар одлази он сам. У Скадар краљ стиже увече, а већ сјутрадан наставља за Медову. У Медови се 21. јануара укрцава и одлази у избјеглиштво.

Секретар краља Николе забиљежио је неке детаље тог путовања: „Нуде краљу италијански официри да сиђе доље у своју кабину, да се одмори. Одбија хладно и достојанствено. Увио се у шињел од гуме, сједи на деку погружен у мисли и ћути. Валови све ве-

ћи. Запљускују торпиљер. Далеко смо на пучини. Виде се у плавој магличастој даљини врхови високих црногорских планина. Краљ устаје, придржава се за гвоздену ограду лијевом руком, а десном се крсти и гледа дуго и дуго у правцу Црне Горе. Очи му се свијетле и блистају у сузама. Изгуби се копно. Бескрајно море... Краљ непрестано сједи горе на топиљеру. Опет му доносе понуде. Све одбија. Шињел му је мокар од капљица разбијених валова... Непрестано ћути. „Господару” – прекидох ћутање – „много сте жалосни... Да ли Вам је на кога жао међу онима тамо, који за нама остадоше?” Погледа ме благо и рече: „Ни на кога. Нека су сви благословени!” И опет заћута. Касно увече, краљ је стигао у италијанску луку Бриндизи.

Након краљевог одласка, власт је преузела краљевска влада, која одмах доноси одлуку о распуштању црногорске војске: „Пошто је Његово Величанство Краљ Господар одсутан из земље, то је Краљевска влада, а на основу члана 16 земаљског устава преузела власт и ријешила да се војска разиђе са положаја, те према томе војска и не постоји већ само народ“. Наредба је објављена 21. јануара (односно 8. јануара по старом календару), и са формално-правног становишта, није била акт капитулације, јер Влада и није имала право да такву одлуку донесе. Према Уставу, капитулацију је једино могао потписати краљ, а он је, када је донјета одлука о распуштању војске, већ био на путу за Бриндизи.

Послије краља Николе, убрзо је земљу напустио и дио црногорске Владе. Краљ и Влада нашли су уточиште у Француској. У Црној Гори је остао начелник Врховне команде црногорске војске, сердар-дивизијар Јанко Вуко-

тић и три министра: Радомир Вешовић, Марко Радловић, Ристо Поповић. Од владарске породице, остао је краљев син Мирко.

Још док је краљ Никола пловио за Бриндизи, црногорска војска почела је да напушта положаје и враћа се својим кућама. И тада, а и раније, црногорски владар био је противник о повлачењу војске преко Албаније, сматрајући да је то узалудна жртва. За коначну побједу у рату, рачунао је краљ, постојање црногорске војске у избјеглиштву не би имало пресудан значај, док би приликом преговора о миру с Аустро-Угарском, то могла бити неповољна околност. Он је желио да распуштање војске буде гест који ће допринијети успостављању што сношљивијег окупационог система у земљи, и гест који ће, приликом потписивања уговора о миру, Аустро-Угарску у већој мјери обавезати на уважавање државне посебности Црне Горе. Краљ је, у то нема сумње, желио да сачува црногорски народ, државу и династију, у вријеме када ни он, нити Црна Гора, ни од кога нијесу могли тражити или очекивати помоћ.

Убрзо послвије полагања оружја црногорске војске, било је међу официрима размишљања о одметању у шуму и вођењу герилског рата. Неки су и самоиницијативно почели да нападају аустроугарске патроле, али им је начелник Штаба, сердар Јанко Вукотић, то најстрожије забранио. Касније је сердар Вукотић објашњавао због чега је био противник идеје да се восјка одметне у шуму и настави отпор: „Помислио сам, ако се макнем у гору, избјећи ће са мном на хиљаде Црногораца, а гдје дођемо, морамо појести, ако је још коме остало, десет кила жита или крумпира, и онда исто капитулир-

ти. Преговоре о миру ћемо омести, и онда ће ми сваки рећи (као што би) да сам тражећи личну славу, упропастио црногорски народ до краја.”

КРАТАК ПРЕГЛЕД СРПСКО-ЦРНОГОРСКИХ ОДНОСА У СВЈЕТЛОСТИ БОРБЕ ЗА УЈЕДИЊЕЊЕ

Питање уједињења Србије и Црне Горе појављује се упоредо са појавом различитих независних српских држава у XIX вијеку. Али, да би се то схватило морамо се прво позабавити почецима књажевине Црне Горе.

Књажевина Црна Гора је држава монархијског облика и постојала је у периоду од 13. марта 1852. године до проглашења Николе I Петровића за краља, 1910. године. Пре књажевине Црна Гора је била наследна епископија (теократија) све док, након смрти Петра II Петровића Његоша, његов наследник Данило Пертовић не одбацује духовну титулу и са пристанком руског цара Николе I Павловича, пр узима титулу књаза и претвара своју земљу у секуларну књажевину. Стварање свјетовне књажевине Црну Гору је довело до Црногорско-турског рата (1852–1853) из ког је Црна Гора изашла без тежих посљедица интервенцијом Аустрије и Русије, али то је већ тема која превазилази оквире овог рада.

Занемарујући живу српску традицију у Црној Гори, поједини су српство почели гледати чисто политички, као покушај проширења Србије. Српство се код неких од њих чувало, а код неких је само било идеолошки остатак прошлости замијењен измишљотинама о посебности Црногораца у „окупаторској” Србији.

Дакле, чим су се током XIX вијека појавиле двије независне државе,

родила се идеја о њиховом уједињењу. Видјели смо да се та идеја нарочито рађа у Србији и почетком 1807. године у Србији истиче као ратни циљ ослобођење и уједињење Срба, тачније: ослобођење Босне и Херцеговине и уједињење са Црном Гором.

Идеја уједињења српства у Србији је све више расла, мада се може примјетити да се развија у другачијем смјеру. Због тога су млади у Црној Гори мислили да је то идеја о уједињењу чисто проширивање српске власти и наметање српске монархије.

Проблем уједињења и ослобођења Срба био је стално актуелан због тога што су по овом питању народне масе биле политички супротстављене, отуда није било ниједног политичког фактора и покрета који није заузимао став о том проблему и предлагао његово решење.

Осим тога, у Црној Гори се јавља династија, владајући слој и бирократија, развијају се државне традиције итд. Династије (српске и црногорске) и династичко питање биле су основна препрека и главна сметња уједињењу и правилним српско-црногорским односима. Наиме, могло се осјетити да Црна Гора гледа на планове из Србије са подозрењем, размишљајући може ли то угрозити њен положај. Црна Гора чак и претендује да она буде та која ће ујединити српске земље и завладати њима. Владајући кругови су нерадо гледали учвршћивање црногорске државе. Ипак, владајући кругови Србије пружају помоћ Црној Гори и предузимају кораке ка зближивању у циљу борбе за ослобођење Срба. Најбоље се види то кад кнез Михаило 1860. године шаље Вука Караџића на Цетиње са политичком мисијом да ради на зближавању двију српских држава. Највећи

израз овог узајамног зближавања био је уговор од 23. септембра 1866. године. Уговор је сдржао следеће одредбе:

– Заједнички рад на уједињењу и ослобођењу;

– Кнез Црне Горе придружиће Црну Гору Србији и признаће кнеза Михаила за владара;

– Кнез Црне Горе задржава титулу принца;

– Одређена цивилна листа од 20.000 динара;

– Народ Црне Горе уживаће иста права као и српски;

– Усваја се орден Данила I;

– Црна Гора улази у рат на позив Србије;

– Црна Гора ништа не предузима према Турској без консултација са Србијом.

Ништа није предузето на реализацији уговора и он остаје мртво слово на папиру. Кроз Црну Гору се шире прогласи о такозваном „збацивању кнеза, протеривању Петровића и придружењу Србији и кнезу Михаилу”.

У јануару 1871. године кнез Никола је упутио свог делегата, војводу Пламенца, у Београд. Али ова Пламенчева мисија није дала резултате. Пишући кнезу Николи о разговорима са Пламенцем, намјесници у писму од 1. марта исте године кажу: „У првом реду заједничких дужности показало се да нас чека: 1) ослобођење српства; 2) његово уједињење и 3) династичко питање. Поводом ових проблема краљ Никола је смислио рјешење да, искористивши прилику поводом синовљевог крштења, позове што више угледних Срба на Цетиње. Овај скуп је између осталог и служио да би краљ Никола учврстио положај у тадашњем српству и успут да се прокоментарише династичко питање. Али и поред зау-

зимања најјистакнутијих људи у Српству, династички интереси су увијек избијали у први план и штетили српско-црногорским односима у ослободилачкој борби.

ПОДГОРИЧКА СКУПШТИНА 1918. ГОДИНЕ И УЈЕДИЊЕЊЕ ЦРНЕ ГОРЕ И СРБИЈЕ

Велика народна скупштина српског народа у Црној Гори (често називана и Велика народна скупштина или Велика црногорска народна скупштина), а најпознатија под називом Подгоричка скупштина, засијдала је у Подгорици од 24. до 29. новембра 1918. године. Главне одлуке ове Скупштине су биле детронизација краља Николе Петровића и уједињење Србије и Црне Горе. Ове одлуке су се заснивале на чињеници да је српски народ у Црној Гори „једне крви, језика и тежње, једне вјере и обичаја с народом који живи у Србији и другим српским крајевима”, да су економски интереси Срба у Црној Гори нераздвојно везани за Србију и за остале српске крајеве, те да политички интереси такође налажу уједињење као „једини спас нашег народа”. По неподјељеном мишљењу објективних и непристрасних историчара, на Подгоричкој скупштини је остварена вишевјековна жеља српског народа Црне Горе и Србије за уједињењем и стварањем јединствене српске државе.

У историографији се узима да 1918. година представља једну од најзначајнијих година у историји Црне Горе, због Подгоричке скупштине. Природно је да су такви догађаји увијек изазивали пажњу историчара, па и политичара. Нарочито ако је догађај о коме је ријеч ближи савременим збивањима. Такав је дакле случај и са уједињењем Србије и Црне Горе

Учесници Подгорицке скупштинe

из 1918. године. Тим догађајем је завршен период владавине митрополитско-господарске лозе Петровића Његоша у Црној Гори и отпочео је период новог живота ове земље у заједничкој југословенској држави. То је догађај који је имао далекосежне последице не само са становишта државно-правног положаја Црне Горе него и њеног економског, политичког и културног живота.

Од времена окончања тог догађаја па све до данас, а то је читавих стотину година, историчари и публицисти изучавају овај догађај и његове последице и о њему објављују научно-истраживачке и публицистичке радове. Али и даље су остала неразумјевања, погрешне интерпретације и оцјене, што представља грешке и поремећаје југокомунистичке и црногорске историографије или је резултат политичког прилажења овом проблему.

Указаћемо најприје на основне податке о овом догађају. У Подгорици, у згради Монопола дувана састало се 24.

новембра 1918. године 165 народних посланика из девет округа, од којих је 56 имало факултет, 27 учитељску школу, 17 богословску школу, 14 су били земљорадници, 17 службеници, 4 банкари, 3 посједници, 2 геометри, а остали су били некадашњи племенски капетани, општински официри и други, што се може видјети из извјештаја Верификационог одбора о посланичким мандатима. Народна скупштина је изабрала Сава Церовића за предсједника. Прва редовна сједница Подгорицке скупштине је одржана 25. новембра 1918. На њој је усвојен дневни ред – уједињење Црне Горе и Србије. Карактеристика припремних радњи за Подгорицку скупштину је потпуна самосталност Централног извршног одбора за уједињење (који је расписао изборе и написао правила за изборе посланика) и посланика у процесу доношења одлука, што је искључило било какво мијешање са стране.

На другој редовној сједници Подгорицке скупштине, одржаној 26. но-

вембра 1918. извршено је уједињење Црне Горе и Србије. Свих 160 присутних посланика гласало је, у начелу и појединачно, за Одлуку о уједињењу Црне Горе и Србије.

На трећој редовној сједници, одржаној 27. новембра 1918, вођена је расправа о избору Извршног народног одбора, који је требао да буде највиша извршна власт у земљи.

На четвртој редовној сједници Подгоричке скупштине, одржаној 28. новембра 1918, изабран је извршни народни одбор у саставу: војвода Стево Вукотић (иначе брат краљице Милене), Марко Даковић, Спасоје Пилетић, Ристо Јојић и Лазар Дамјановић. Душа овог одбора био је Марко Даковић, који је у одбор изабран иако се још није био вратио из ропства. На истој сједници је изабрана делегација од 18 чланова, која је одлуке Подгоричке скупштине требало да преда краљу Петру Карађорђевићу, Скупштини и Влади Краљевине Србије. Она је то ускоро урадила и ту одлуку предала регенту Александру Карађорђевићу.

Пета и последња редовна сједница Подгоричке скупштине одржана је 29. новембра 1918. На њој су посланици поименично потписали Одлуку о уједињењу. Одлука о уједињењу је штампана на Цетињу у виду плаката. Програм Извршног народног одбора био је „успостава јавног поретка ради осигурања личне и имовне безбједности и потпуног сузбијања безвлашћа... стварања полицијске, судске и војне власти”. Програм рада овог одбора се, дакле, састојао од неколико општих захтјева и декларација о успостављању јавног реда и сигурности, о успостављању полицијских, судских, војних и самоуправних власти, о евентуалној успостави јавне и приватне наставе,

о успостављању саобраћаја и помоћи народу у прехрани и сл.

Занимљиво је да је на Скупштини било говора и о питању Скадра. Јанко Спасојевић, члан Извршног одбора, истакао је да ће тај одбор учинити све да „Скадар не остане у рукама туђина”, истичући да нико „не може учинети да се каже да Скадар није наш и да тамо није наш елеменат”. На крају је замолио Скупштину да се не упушта у ово питање, јер ће се то ставити у надлежност Извршном одбору.

Подгоричка скупштина је као стожерни историјски међаш промијенила укупну стварност друштвених прилика Црне Горе, а као таква партиципира историјски у стварању прве Југославије. Са становишта њеног великог значаја неопходно је дубље и свестрано анализирати припремне радње и акта, а нарочито Одлуку о уједињењу, као и пратеће дјелатности.

У озбиљној историографији нема озбиљних спорова о Подгоричкој скупштини, њеном значају и последицама. Спорове о овом догађају покретали су и покрећу псеудоисторичари, политички острашћени публицисти и новинари, као и политичари – раније из реда комунистичког покрета а у последњих тридесетак година припадници и носиоци црногорског сепаристичког антисрпског покрета. Њихова је теза да је Подгоричка скупштина била нелегална и нелегитимна. Али, једна је чињеница веома битна када говоримо о легитимности овог великог историјског догађаја. Наиме, сама чињеница да су зеленаши прихватили да узму учешћа у изборима за ту Скупштину говори о томе да су они уједињење а приори прихватили. Они су, дакле, ову Скупштину сматрали квалификованом да решава о судбини Црне Горе.

То потврђује не само њихово учешће на изборима него и њихова жалба овој истој Скупштини у вези са изборима на Цетињу. Уосталом, да уједињење прихватају они су и сами изјављивали. У поменутој жалби они кажу: „Ми смо за Југославију. Облик те наше велике и заједничке Југославије одредиће Југословенска конституанта састављена из вољом народа изабраних представника свију југословенских покрајина. Ми смо за то да у Југославију уђу Црна Гора и Србија братски, руку под руку и равноправно”.

Као што се види, зеленаши не захтијевају рестаурацију Црне Горе са свим њеним уставним институцијама, односно и монархијом Петровића. Следствено томе, они не захтијевају ни повлачење српских трупа из Црне Горе. Тиме се несумњиво изражава став да је и за њих самостална Црна Гора прошлост. Они у првом плану истичу да су за Југославију, али за разлику од бјелаша, они не предвиђају да се Црна Гора прикључи Србији, па потом јединствено ступе у Југославију, већ да директно ступи у Југославију као и Србија, како кажу „братски, руку под руку и равноправно”. Но, зеленаши нису конкретно предложили како би се то уједињење руку под руку и равноправно остварило.

Поменули смо српске трупе у Црној Гори, па да кажемо и следеће. Наиме, црногорски псеудоисторичари и антисрпски пропагандисти и политичари тврде да је један одред српске војске битно утицао на ток избора посланика у Подгоричкој скупштини. Чињеница је, међутим, да мали контингент српске војске, неких петсто војника, из састава Југословенске добровољачке дивизије није могао играти никакву улогу предизборној кампањи и у избо-

рима, јер је близу 40 000 Црногораца било наоружано. Ту чињеницу потврђује и извјештај интернационалне комисије која је радила под предсједништвом француског генерала Франше Д'Епераа и која је констатовала следеће: „1) Да су тупре у Црној Гори југословенске, а не српске; да њихов број у цијелој земљи не прелази 500 и да се оне нијесу мијешале у изборе, 2) Да су избори били слободни, јер 500 југословенских војника није могло своју вољу натурити десетинама хиљада наоружаних Црногораца, 3) Да су избори извршени слободније него они који су се практиковали за вријеме владавине бившег краља Николе, 4) Да су сви Црногорци за јединство са Србијом, и не желе повратак раскраља Николе, којег држе за издајника земље”.

Такође су неспорне чињенице да су Црногорци са одушевљењем дочекали српску војску и да су били, у огромној већини, за уједињење са Србијом. Више од свега осталог то потврђују резултати парламентарних избора одржаних 1923, 1925. и 1927. године који су били тајни и на којима су Црногорци могли да бирају између кандидата који су стајали иза одлука Подгоричке скупштине, дакле кандидата странака бјелашке оријентације и кандидата који су били против одлука Подгоричке скупштине, дакле кандидата црногорске федералистичке стране – странке зеленаша. Када се узме у обзир цијела Црна Гора, тј. територија која се поклапа са данашњом Црном Гором и одбију гласови дати за муслиманске и хрватске кандидате, онда се јасно види да су бјелаша добила 86 одсто гласова, а зеленаши свега 14 одсто. Јасно је дакле да су бјелаша чинили огромну већину, а зеленаши су представљали изразиту, чак незнатну мањину у би-

рачком тијелу Црне Горе, односно у његовом православном корпусу.

Навешћемо још једну несумњиву потврду тезе да су Црногорци у огромној већини прихватили одлуке Подгоричке скупштине. Они су наиме у Априлском рату 1941. године масовно устали да бране Југославију, што нису учинили они народи, прије свих Хрвати, који су се осјећали национално угњетаним у тој држави.

*Раг је љрилатођен
иошребама часојиса*

ЛИТЕРАТУРА:

1. Др Димитрије Димо Вујовић: „Уједињење Црне Горе и Србије“; Титоград 1962;
2. Др Новица Ракочевић, „Црна Гора у Првом свјетском рату“, Цетиње, 1969;
3. Др Никола Шкеровић, „Црна Гора за вријеме Првог свјетског рата“, Подгорица, 1963;
4. Др Димитрије Димо Вујовић: „Подгоричка скупштина 1918“; Загреб, 1989;
5. „Глас Црногорца“ бр. 33;
6. Интернет (Википедија).

З

з а

да

Осим палнидрома „Ана воли Милована“ постоје и други, али мало мање познати:

- Ана набра пар банана.
- У Риму умиру.
- Маче једе јечам.
- Ања себе сања.
- Имају Арапи и пара у јами.
- Угурај у јаругу.
- Сир има мирис.
- И јогурт ујутро гоји.

Приредио: Игор Булум, мајуранић

СВЕТИ ЈОВАН КРСТИТЕЉ

Бесједа изговорена у на вечерњој служби у Цетињском манастиру током Часној пошти 2018, а у оквиру вјезби из предмета Омилушка

Високопочасни оче ректоре, часни оци, уважени професори, драга браћо и сестре,

Данас смо се сабрали овдје, у манастиру, да бисмо прославили највећег од жене рођеног, онога који је најдостојнији био да своју руку стави на главу безгрешног Месије, руку која се налази овдје у овом храму међу нама, коју сваки дан цјеливамо, и која је окупљала и која окупља многи народ из цијеле васељене; код које долазе многи да би затражили помоћ, утјеху или исцјељење. Свети Јован окупља вјерни народ у храму Божијем већ преко двадесет вјекова, штитећи и благосиљајући све који му се усрдно моле. Као што је и некада, тако и сада – зове и окупља многобројни народ, позивајући га на покајање, говорећи: „Покајте се, јер се приближило Царство Божије!“

Тада је свијет лежао у великом гријеху, људи су се отуђили од Бога, а они који је требало да их врате Богу су и сами били отуђенији од њих. Кад су постили, постили су да би други видјели како посте, кад су радили – радили су да би их видјели да раде, чинили добра дјела да би их народ хвалио. Гледајући на такво стање међу народом, да ли је Светом Јовану било лако да проповиједа и обраћа народ на прави пут, пут Божији? Колика је дубина тих ријечи: „Покајте се, јер се приближило Царство Божије!“ Да је то говорио један од свештеника или књижевника, да ли би се ико окренуо за њим и повјеровао му? Наравно да не би. Народ је био сит таквих учитеља, а ове ријечи су тражиле некога ко је творио оно што је и причао, говорио истину и сам је својим животом потврђивао. А онај

Десница Светиој Јована Крстишеља у Цетињском манастиру

који је објављивао оно што је народ чекао и проповиједао оно што су заборавили, био је Свети Јован.

Његово рођење је било предсказано још у давним временима код пророка Исаије, гдје каже: „Глас онога што виче у пустињи, приправите пут Господњи!“ Он не само да је Претеча Христов, него је и последњи пророк Старог Завјета, а у Новом је први апостол. Пророк Малахија га пореди са анђелом: „Ево – говори Господ – ја ћу послати Анђела својега, који ће приправити пут преданом.“ Зато је и Свети Јован, не само по служби и улози, него и по свом безгрешном животу на земљи, назван „земаљски анђеол“, а сама ријеч анђеол значи „Божији весник“.

Свети Јован је дијете – пустињац, скоро од колевке. У пустињи се подвизавао – гладан, жедан, у кожној хаљини; тамо гдје нема ничега осим прашине и смрти. Али је своју душу предао Господу, очистио је од сваког гријеха и допустио Господу да се усели у њу, начинивши од ње пространу оазу живота у којој има свега а највише Господа и Његове љубави.

Свети Јован од пустиње прави шко-

лу покајања, јер окренут старозавјетном свијету види гријех, смрт и пакао, а окренут Богочовјеку Христу види некадашњи рај који се због наших гријехова претворио у пустињу. У њој је човјек гладан и жедан свега бесмртног, гладан и жедан Бога и његове љубави. Зато Св. Јован зове људе на покајање, али не само оно формално покајање, покајање ријечима, него на оно покајање које долази дубоко из срца, а са њиме и капи суза који се сливају низ образ и падају у ту прашину. Од те искрене капи сузе, искреног покајања, Бог ће створити ријеку, извор воде живе од које онај који пије никада више неће ожедњети. А та ријека живота ће се пролити кроз цијелу пустињу гријеха и смрти, проћи ће кроз њу и очистити је и из те прашине напојити и дрво живота које ће рађати плодове од којих нећеш више бити гладан.

Проводећи живот у пустињи, он утире пут којим треба да дође Син Божији – Месија. Припре-

мајући пут којим ћемо да кренемо за Христом, он упозорава да не смијемо да се окренемо или скренемо са тог пута на странпутицу, јер је много оних који ће нас спутавати и покушавати да нас на разне начине обману не би ли нас скренули са тог пута.

Главна врлина Јовановог живота је била одрицање, а колико нас би се одрекло својих ствари зарад нечег већег и светијег? Да ли бисмо дали некоме своју најљепшу мајцу, панталоне, јакну, хаљину или ципеле да би смо задобили Царство небеско? Већина би то и урадила, али ако би добила неку гаранцију да је тиме купљена улазница у Царство небеско, а други пак не би ни тако зато што су им срца окорјела и превише су се везали за овоземаљске ствари.

Свети Јован је живот провео у пустињи, будући да је Ирод убио његовог оца у храму пошто није могао да нађе Јована, ког је мајка сакрила у пустињу гдје и она убрзу усну. Свети Јован би предат на старање Бога и Анђела Божијих. За цијели живот није ништа окусио што је људска рука направила, јео је мед, зеље и осталу храну коју је могао наћи у пустињи. Своје тијело је на пустињском сунцу мучио али све зарад живота непропадљивог и нетрулежног, јер је знао да је тијело створено из праха у који ће се и врати.

А ми данас кад почне пост одмах идемо у маркете и купујемо разну посну храну, напунимо фрижидере и хвалимо се како постимо, заборављајући оне ријечи Христове: „Не живи човјек само о хљебу, него о свакој ријечи која излази из уста Господњих“. Пост смо претворили у формалност. Смисао поста није да ми не једемо месо, сир, јаја и остале мрсне производе, него смисао је у томе да своју душу у току поста окренемо ка Богу и преиспитамо

себе – гдје смо, шта и како радимо; да се поправимо. А уздржање од хране је само једно од средстава да то и постигнемо, јер сви знамо да кад се преједемо углавном легнемо да спавамо или сједнемо да гледамо телевизор, одлажући све обавезе и не слутећи да тиме несвјесно полако пуштамо ђавола да нам убацује разне помисли у главу. А какда је човјек гладан, он се држи на опрезу и размишља о својим поступцима, шта мора и како ће то урадити не одлажући за сутра.

Но, када је дошло вријеме, Јован је изашао на ријеку и крштавао људе, говорећи да он крштава људе водом, а да ће доћи за њим онај који ће их крстити Духом Светим, коме он није достојан одвезати ремена на обући. Овим ријечима он је себе унизио, јер је до тада имао веома велики углед и мноштво народа је долазило да га слуша и крштавало се. Он повлачи црту између себе и Исуса, себе унизујући а Њега узвисујући. Своје крштење сматра недовољним, а Његово пуно благодати и разних дарова. Он је био и први који је посвједочио Свету Тројицу – Оца, Сина и Светог Духа.

Српски народ на посебан начин одаје поштовање Светом Јовану Крститељу, самим тиме што многи наши људи славе Св. Јована као крсну славу. Због своје улоге коју је имао као Крститељ, код нас је познат и као покровитељ кумства. Колика је величина и улога Св. Јована Крститеља најбоље свједочи и његово прослављање у Цркви, одмах иза Пресвете Богородице.

Зато нека би нас молитвама Светог Јована Крститеља, чију десну руку оvdје цјеливамо, Бог удостојио да достигнемо и мали дио његовог покајања и тако задобијемо по Божијој милости Царство небеско. Амин!

ЖИВОТ У МОНАСТИРУ САВИНА

– ЛИЧНИ УТИСЦИ –

Када човјек чује ријеч манастир, одмах помисли на монахе, људе који живе у манастирима. Прва асоцијација на ријеч „монах“ јесте да су то људи који се непрестано моле Богу, стално посте, сиромаси, који не причају са људима, не користе телефоне, интернет и остала савремена помагала. И ја први сам о монасима и монашком животу размишљао на такав начин, све док нисам отишао у Савину и тамо остао дуже вријеме.

Пресвета Богородица Савинска, чудотворна икона која се чува у манастирској цркви

Прва ствар која је на мене оставила јак утисак била је љепота унутрашњости манастира, којој се крај није назирао. Предивне палме, лијепо поплочана порта, свуда шарено цвијеће,

а у центру огромна црква. Поред ове велике цркве, посвећене Успењу Пресвете Богородице, налази се и једна мања, такође посвећена Успењу. Око црква и манастирског конака леже гробови наших предака, који својом несвакидашњошћу привлаче погледе сваког поклоника.

Наравно, сваки ће поклоник прво ући у велику цркву, изграђену крајем XVIII вијека и поклонити се Пресветој Богородици Савинској, икони Богомајке која је насликана прилозима становника Боке и која је вјековима чувала Новљане и житеље манастира од разних непријатеља и непогода.

Убрзо по мом доласку било је вријеме за богослужење – госпође које раде у црквеној продавници рекле су ми да је у манастиру јутарња у 6 а вечерња у 18 часова, и љети и зими. Јутарњу молитву служио је архимандрит Варнава, а јеромонах Макарије и јерођакон Козма су пјевали за пјевницом. Отац Макарије ме је позвао за пјевницу и рекао ми: „Хајде се и ти помоли Богородици са нама“. То је на мене оставило веома лијеп први утисак. Помислио сам да у манастиру и није баш све тако као што сам до тада мислио. Ја и нисам баш неки талентовани појац и чтец, тако да сам при пјевању и читању много гријешео, а отац Козма и отац Макарије су ми говорили да се опустим и да има времена да научим и то.

По завршетку јутарње молитве, манастирска вешерајка дала ми је постељу и кључ од собе, рекавши ми да је ручак у 10 сати. Отишао сам у своју со-

бу, сасвим пристојну, лијепо уређену, у конаку новије градње у ком ноћијевају гости и поклоници. У 10 сати сам дошао у манастирску трпезарију, која је мирисала на кухињске зачине. У току ручка отац Варнава је држао бесједу.

Послије обједа, отац Макарије ми је рекао да ако ми било шта треба имам апсолутну слободу да му се обратим, без имало устручавања, додавши да смо на богослужењима и обороцима обавезни а остало вријеме можемо да искористимо за слободне активности. У манастиру, који је са једне стране окружен Савинском шумом и брдима, а са друге Јадранским морем, владала је хармонија и тишина. Иако у манастир свакодневно долазе стотине поклоника, међу којима има и много дјеце, која се по својој природи свуда играју и гађају од среће и радости, владао је мир. Лежећи на кревету осје-

ћао сам да чујем како таласи запљускују камење на обали.

Тада је у манастир стигао и мој млађи другар из богословије, Стефан, кога сви зову Путин, јер се презива Путинчанин. Послије извршених обавеза спуштали смо се до оближње плаже како бисмо се окупали у мору. Често смо ишли и у шетње обалом Јадрана, у којима смо, обојица позитивно изненађени, разговарали о монасима и о њиховом животу.

Након неког времена отац Макарије нас је позвао да му помогнемо и са њиме одемо до продавнице. У тим тренуцима сам размишљао, како нас двојица не престајемо да се знојимо, иако смо у мајицама кратких рукава, а отац Макарије, у црној мантији, нема на себи ни капи зноја. Тада је то мене, једног шеснаестогодишњака, збунило. Осјећао сам да ти људи, монаси, поред оних ду-

гих брада и бујних коса, не реагују на високе температуре јер томе не придају велику важност. Тада сам био пун жеља да мјењам свијет и људе око себе, а посматрајући оца Макарија научио сам од њега да требамо све прихватати као вољу Божију, да Богу увијек будемо захвални на свему што нам се дешава, на добрим данима, али чак и на лошим, како их ми по нашој слабости раздвајамо.

На свакидашњим богослужењима било је двадесетак вјерника, док је на недељној Светој литургији, огромна црква била малена за све. Након Литургије бива послужење – кафа, ракија, сок, кекс, колачи, некада и лубенице, а народ је прилагао колико је ко могао, како би се вратили у она рано хришћанска времена агапа, вечера љубави.

Људи су долазили код отаца на исповијест, а многи су долазили да им се пожале на своје породичне, здравствене, финансијске и разне друге проблеме. Братство манастира је помагало свакоме колико је било у могућности. Тада сам упознао многе људе којима је манастир помагао финансијски а духовници су их поукама извели на прави пут, па од њих данас направили честите православце.

Када је прошао мјесец дана мога живота у манастиру, дошло је вријеме да пођем кући а да у манастир дођу други богослови. На растанку, отац Макарије ми је дао нешто новца и рекао да опет дођем у манастир када будем имао прилику. Код куће сам размишљао о ономе што сам у манастиру научио. И морам признати да сам, иако се нисам надао томе, научио много. Монаси, који су као и ми људи, од крви и меса, умију и да се шале и да разговарају о разним темама, испричају и неки виц или анегдоту, да

Отац Макарије, настојатељ манастира Савине

понекад и одрже неку лијепу здравицу уз чашу ракије.

Када је прошло годину дана, и поново почео љетни распуст, отац Гојко је упитао ко жели да пође у манастир Савину. Овога пута, након што смо ми испричали своје утиске о манастиру, много је више ђака пошло у манастир и тамо провело дио свога распуста.

Ја и данас, четири године након свог првог одласка у манастир Савину, сваки пут када имам прилику пођем у манастир и поклоним се Пресветој Богородици Савинској. Са оцем Макаријем сам одржао одличну везу и контакт, као и са људима које сам тамо упознао.

Додао бих још једно запажање за крај: оно што је оставило највећи утисак на мене јесте то што свако ко прође кроз манастирску капију, постаје нови човјек, у њему се рађа нека жеља за богоугодним животом. Сви људи који уђу у манастир постају једно, оци никада нису раздвајали људе и сви су увијек били позивани на заједничко послужење, које никада није било нешто претјерано богато, али је мене увијек подсјећало на оно о чему читамо у штивима, гдје се о хришћанима говори као о људима који су сви једнаки и који носе бремена једни других.

СТО ГОДИНА СТРАДАЊА ЦАРСКЕ ПОРОДИЦЕ РОМАНОВИХ (1918–2018)

Ове године обележавамо стогодишњицу страдања велике руске царске породице Романових. Ово је велики и значајан јубилеј. Пре свега, зато што је то страдање породице, а знамо да је свако страдање болно и тешко. Али не само то – ово је страдање царске породице. Не говорим ово да бих је уздигао изнад осталих пострадалих породица, којих је било прегршт у Русији и у целом свету, већ зато што је ово значило почетак онога чему смо данас сведоци, ономе што је започето у Русији 1918, а траје и дан данас. Те кобне године, ђаво и они који стадоше на његову страну кидисали су на оно што је Бог човеку подарио, створивши Адаму у рају Еву, што су њих двоје наставили да продужавају рађајући синове, кћери и образујући заједницу, то јест Цркву у малом – породицу. Тада је по први пут пала породица која је носилац Христа, и зато је и данас велики подвиг имати породицу, али не само имати је, већ научити да се о истој бринемо, да је чувамо, да је пазимо, те да тако чувајући њу сачувамо и себе. То је по непјомивом Божијем промислу морало тако да буде. Том светом крвљу проливеном у Русији, напојене су све породице до данашњега дана, она је залог њеног очувања, и потврда да ће они – Царски страстотерпци – пред Богом

бити топли молитвеници за све очеве, мајке, децу и сирочад чији су вапаји никад гласнији, те да ће им стићи брза помоћ и утеха од Христа и његове Пресвете Богомајке. Тешко да бих ја могао да кажем нешто што већ није речено, што већ није исписано о страдањима Романових и стуба те породице, цара Николаја – новог кнеза Лазара Косовског, али ћу, ипак, укратко рећи пар речи о новојављеним светитељима Цркве Христове.

Ко је могао да очекује, ко би се усудио да предскаже да ће се најмоћнија империја света срушити тако невероватном брзином? Да тристагодишња династија, петстогодишња монархија, неће учинити ни најмањи покушај да се супротстави? Није постојало ниједно такво пророчанство. Да столећима стоји као стена – а онда се сруши за три дана? Цар је након Фебруарске револуције заједно с породицом интерниран прво у Царско село, а након што му је Уједињено Краљевство ускратило азил, у Тоболск. Када је избила Октобарска револуција царска породица је премештена у Јекатеринбург, где је 1918. побијена.

Цар Николај II и његова породица су убијени 17. јула 1918. године у подруму куће у којој су били премештени. Цар и његова породица су били пробуђени у 10:30 увече, и речено им

је да се обуку, након чега су били одведени у мали подрум где су им рекли да ће да их сликају. Уместо фотографа, Црвена гарда је стала на врата. Уровски, који је био део Црвене гарде је рекао: „Морамо да вас упуцамо сада”, и упуцао је цара револвером на краткој дистанци, царицу Александру, престолонаследника Алексеја и четири његове сестре. Такође је упуцао и куварицу, кућну помоћницу, доктора и њиховог пса Џимија. Пре него што је свануло, њихова тела су била превезена камионом у напуштен рудник, где су пажљиво исечени на комаде, натопљени бензином и запаљени. Веће кости су биле растопљене у сумпорној киселини. Речено је: „Свет никада неће сазнати шта смо урадили са њима”. Убиство царске породице је ужаснуло остале владајуће породице Европе. Убиство Романових је било крајњи чин борбе против до тада устаљеног режима. До дана данашњег постоје расправе око тога зашто је царска породица била убијена. Троцки је касније признао да је убиство Романових имало већу поруку. Он је рекао да је „убиство цара и његове породице било потребно не да

само уплаши непријатеља, већ и да уздрма наше редове, да се покаже да нема повлачења у старе мисли”.

Говори свештеник Андреј Ткачов: „Пре нас су светост цара спознали и признали Срби. Први храм у част Николаја и породице у Охриду је саградио Свети Николај Српски. Можда је то зато што Срби најбоље знају: може се изгубити, али победити. Изгубити – и истовремено победити. Код њих је цар Лазар који је пао на Косовом пољу назван Великомучеником, а светлост изгубљене Косовске битке је пола миленијума обасјавала народу пут ка слободи. Ако дух није сломљен, значи да си победио.“

Како се пева у једном од прокимена: „Велик је Господ наш и велика је моћ Његова и познања Његовог нема броја“. Ваистину, велика су Његова познања и нема им броја, јер то је познање Христа Распетог, Умрлог и Васкрслог, прожимало и руководило цара Николаја, царицу Александру, царевића Алексеја, кнегињице Олгу, Татјану, Марију и Анастасију и укрепило их да кроз крв и понижење уђу у спокој и вечну славу!

Срђан Дачевић, маџуранџи

ОЧИСТИВШИ ПРАШИНУ СА НОГУ СВОЈИХ КРЕНИМО ЗА ГОСПОДОМ

Бесједа одржана у Цеџињском манаџтиру током Часној џосџа 2018,
као вјежба из џредмета Омилиџика

Уиме оца и Сина и Светога Духа, Високопречасни оче ректоре, часни оци, уважени професори, драга браћо и сестре,

Сви ми вјерни коџи посећујемо овај храм и светињу и многе друге храмове и светиње, били ми убоги и сиромашни или здрави и богати, сви долазимо са различитим разлосима – једни да се моле Богу, други да захвале, једни да нађу утјеху, а нико не долази без разлога. Помоливши се и заблагодаривши, запитамо ли се икад чему се молимо, шта тражимо и на крају шта добијамо?

Данас, браћо и сестре, човјек не тежи према Царству небеском већ према праџини и блату земаљском, човјек вјерујући у блату се ваља – од праџине помути му се ум, па се моли за земаљско, за добро у овоме свијету, заборављајући на шта је позван. А то је: вјечно, узвишено, просвећено и освећено биће. Пространо је поље од праџине али је још пространије неизмјерно царство духовно које душу нашу назива сродницом својом. По праџини тјелесно заиста сродни смо земљи али по души сродни смо небу, јер Господ нас створи од праџине земаљске али нам дуну дух

Маџуранџи XXII џенераџије у цркви Цеџињској манаџтиру

Христос и бојаши младић, слика Хајнриха Хофмана

живота који није од земље трулежне и пропадљиве. Кроз много примјера човјек може познати да је прах земаљски а најбоље подсјећање имамо у старим временима када су постављани нови владари. Њима, иако тако славним и моћним, поред свих поклона на крају би доносили и кости и прах – да би се сјећали да је све пролазно и да су прах земаљски ког ће вјетар носити кроз будућа времена. Само по себи тијело ово-земаљско је прашина која лакомислено иде за маштањима својим не познајући да је то пут прашине и блата; свега нечастивог: блуда, разврата, гордости, среброљубља и сваког гријеха демонског. У Светом Писму имамо много примјера гдје се човјек води прашином земаљском и страстима својим, постаје роб прашини и блату гријеха и тако одбацује вјечно ради пролазног, бира смрт поред живота. Тако је и младић који је хтио задобити живот вјечни одбацио га због земаљске прашине, пролазне твари. Он је питао Господа како да задобије живот вјечни рекавши му да држи заповјести, али оно што му је Го-

спод рекао није могао да испуни, а то је да раздијели богатство своје и крене за Њим. Младић се ожалостио и отишао од Господа. Овдје се показало како човјек и поред многих врлина ипак олако не оставља ово земаљско, што је на крају само прашина и блато овога свијета. Не само прашином среброљубља, која је чаша вина што крије после себе чашу жучи, већ и другим страстима човјек је оптерећен, заточен, не познајући како се страсти уздижу над њим као прашина док он лежи у блату гријеха свога. Зато ми вјерни преиспитајмо душу своју; погледајмо да ли бирамо смрт поред живота, тежимо ли према таму а не свјетлости. Из блата и прашине свако се може подићи и постати свјетлост свијету али нико не смије остати у прашини јер ће то и постати, она обична прашина без духа и живота што је на почетку и била.

Преиспитавши себе, Господу се из срца помолимо. Очистивши прашину са ногу својих, кренимо за Господом Христом, коме је слава и хвала у вјекове вјекова. Амин.

Мало правописно поученије

АПОСТРОФ

КАДА СЕ КОРИСТИ, А КАДА НЕ

Апостроф је правописни знак који се употребљава да означи да је неко слово у ријечи изостављено:

– кол'ко, је л'?

Може се десити да замијени и више слова:

– гос'н, ви'ш

Нека страна имена садрже апостроф:

– Д'Артањан.

Неправилно је употребљавати апостроф у:

а) ријечима насталим асимилацијом самогласника:

дошао – ДОШО, ДОША (не: дош'о и доша'), као – КО (не: к'о);

б) ријечима са покретним самогласником: сада – САД (не: сад'), тво-
ме – ТВОМ (не: твом');

в) ријечима које садрже непостојано А:

са – С (не: с'), ка – К (не: к');

г) облицима крњег инфинитива и глаголског прилога садашњег:

радити – РАДИТ (не: радит'), тражећи – ТРАЖЕЋ (не: тражећ');

д) старинским облицима:

нити – НИТ (не: нит'), међу – МЕЋ (не: мећ').

приредио: матурант Игор Ђулум

Беседа оца Тадеја о духовном животу

Међу мнобројним заслужним свештеницима, монасима и ученицима наше Српске Цркве за очување стицаја Христове, налази се блаженој сјомена о. Тадеј, итуман манастира Вишовнице у Браничевској епархији. Он је несебичном молићвом и беседом утврђивао реч Божију у народу. *Ево једне од његових беседа:*

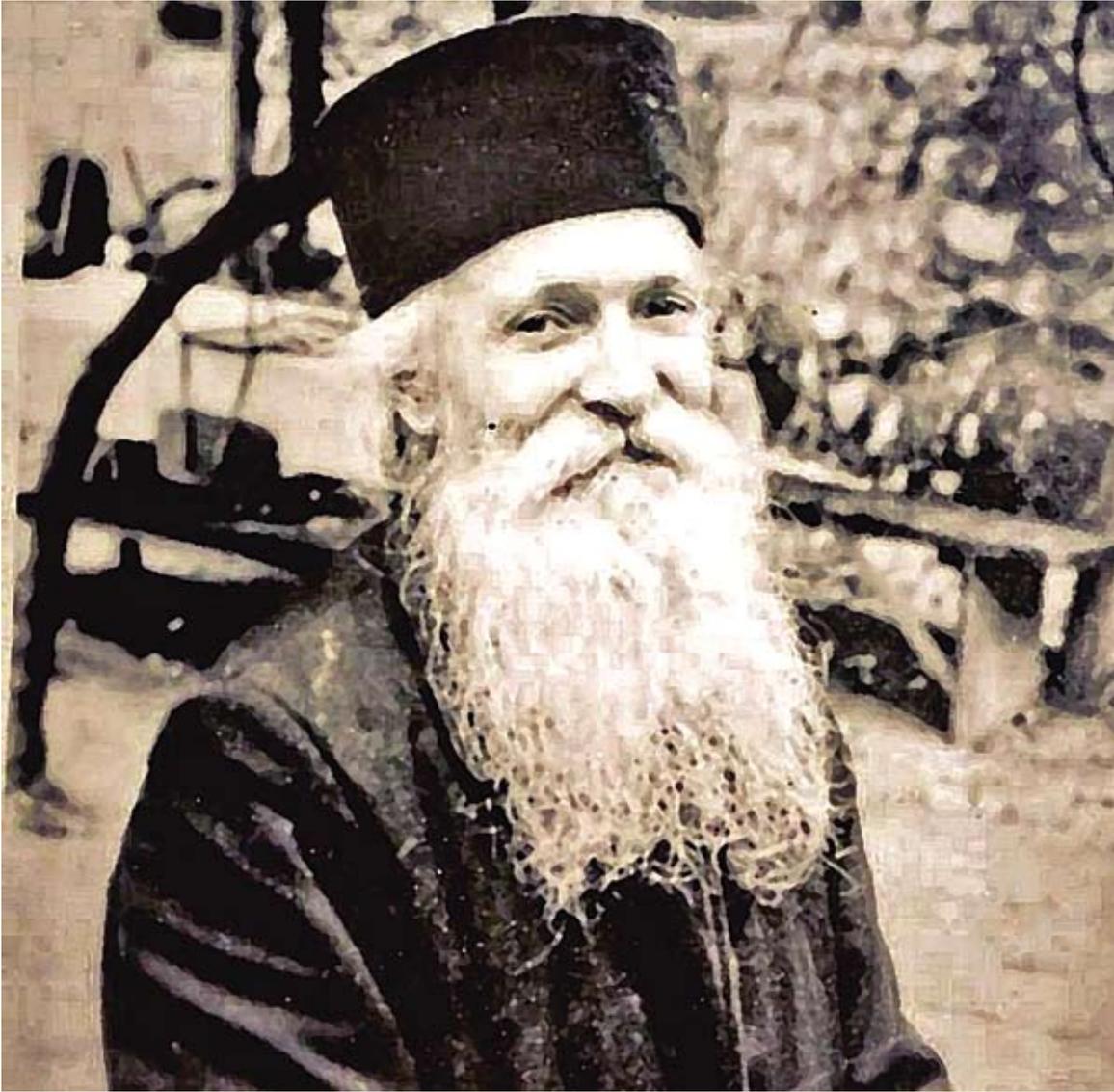
Мир и радост свима од Господа, јер су мир и радост најважнија богатства овог и оног света. За тим сви ми чезнемо. Можемо имати на кугли земаљској што год пожелимо, а да немамо мир и радост. А мир долази од Извора мира, од Господа. Када се Господ обратио својим ученицима, када су они затворили врата због страха од Јудеја, прво што им је упутио било је: „Мир вам”. Господ ће вас наградити миром ако се измирите и окренете Апсолутном Добру, а Апсолутно Добро је Господ Бог. Он жели да ми имамо једну божанску особину. Смирење је та божанска особина. Где год смирење царује, било у породици, било у друштву, оно из себе извија мир и радост. Свако добро и свако зло потиче од мисли, јер смо ми мислени апарат. Утичемо чак и на биљни свет, будући да и биљни свет има нервни систем. Сви очекују мир, утеху, љубав.

Покајање је измена живота. Потребно је да човек оде до свештеника или свог ближњег и да му каже шта му ремети мир. Чим наши ближњи саучествују у нашем страдању ми добијамо утеху и снагу. Ако се ми окренемо Извору Живота, Господ ће нам дати снаге

да учврстимо у себи мисли пуне добра, јер добре мисли, добре жеље, дају мир и утеху свуда. Морамо се (мислено) изменити. Наше мисли утичу не само на нас, него на све оно што нас окружује. Морамо да упућујемо добре мисли. Господ заповеда да волимо своје непријатеље, не због њих, него због нас самих. Треба опростити све од срца. Када се опрости све од срца, све је опроштено. Ми смо (тада) саучесници мира, тада мир чини радост и утеху свима око нас. Сви осећају наше мисли мирне, тихе.

Када је домаћин у кући оптерећен бригама у породици нико нема мира и покоја од његових мисли, чак ни мала деца у развоју. Зато они који руководе кућом треба да се предају Господу, да Му се моле, и да схвате да је Господ свемогућ, да нас Господ теши. Морамо од срца све опростити. Унутрашњи мир не може да се сачува докле год наша савест нешто изобличава. Морамо умирити савест. Треба свима опростити од срца. Без тога нема унутрашњег мира. Даће Господ благодат. То је божанска сила која делује свуда, а особито у душама које траже Господа, Извор Живота. Мир Божији се свуда сеје. У Старом Завету пише: „Сине, дај ми срце своје”. Господ је једина утеха и анђелима и Светима и свима који Га траже. Он је једини Бесконежан.

„Професор је расејан. Он је такав и такав!” – моли да Господ да благог анђела и професору и теби. Ако заволиш професора, тако ћеш лако одговорати и добити оцену. Ка-

да се професор и ученик помире, међу њима више нема (мисленог) рата.

Нема нам мира ни ако мислено ратујемо са родитељима. Духови злобе гледају да се ми по сваку цену огрешимо о родитеље. Тада они стичу власт над нама, а ми мислимо да је неко други крив. Многи то увиде, па поправе мисли. Ја увек то кажем – неки прихватају, а неки су сувише горди. Што дајемо, то нам се враћа. Свети

Оци кажу: „Сеј љубав, па ћеш љубав жњети. Сеј мир, па ћеш мир жњети”. Немогуће је да стекнемо мир ако смо пуни зависти и злобе. Ако се не ослободимо од те паклене особине, како ћемо у вечност? Једини је Господ који може да нас измени. Дух се везује мислима. Каква нам је карактерна особина овде – такви прелазимо у вечност.

Приредио: Срђан Ж. Вучановић, ученик II разреда

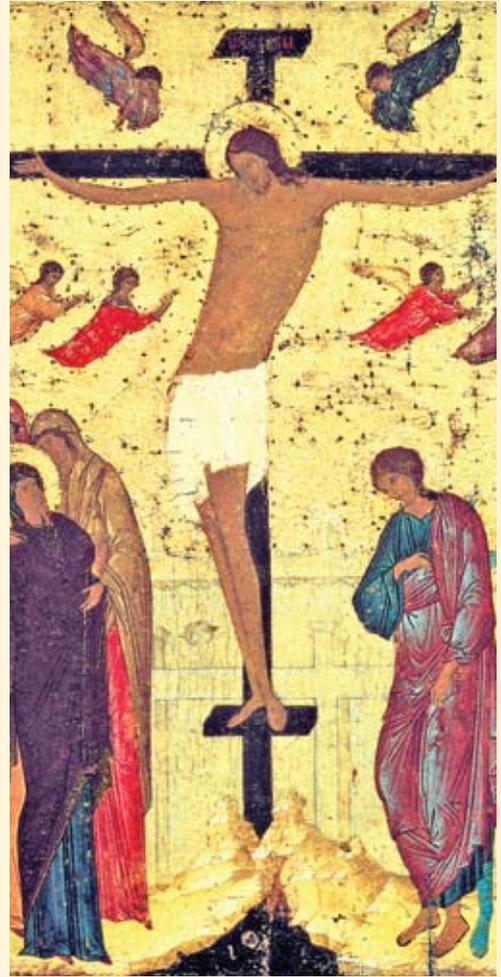
Стефан Николић, мајџуранџ

НЕ ХВАЛИ СЕ СУТРАШЊИМ ДАНОМ, ЈЕР НЕ ЗНАШ ШТА ЋЕ ДАН ДОНИЈЕТИ

*Бесједа одржана у Цетињском манастиру током Часној постоа 2018,
као вјежба из предмета Омилџика*

Уиме Оца и Сина и Светога Духа.
Високопречасни оче ректоре,
часни оци, уважени професори,
драга браћо и сестре,

Не хвали се сутрашњим даном јер не знаш шта ће дан донијети. Нема тог човјека који данас није оптерећен бригама и страховима. Бригама о томе како ће доживјети сутра, бригама о томе како ће школовати дјецу, бригама о томе како ће платити ово, исплатити оно... У свим тим бригама за сутра човјек се непрестано заплиће у један круг из кога, како се све то чини, нема излаза. **Зашто?** Зато што је савремени човјек увијек на неком другом мјесту а не тамо гдје јесте. Ми смо сад били овдје, на вечерњој служби и слушали свештеника како изговара најсветије молитве, али су наше мисли биле усмјерене ка ономе шта нас чека сутра, идуће недеље, идућег мјесеца. Тиме пропуштамо сваки онај моменат времена које није наше него Божије, времена које нам је подарено да бисмо нешто у њему урадили. Ми се вазда са жалом сјећамо прошлости, а прошлост је иза нас и вратити је не можемо. Док је будућност, ма колико планирали, ипак неизвјесна – јер нико не гарантује ни мени ни вама да ћемо сутрашњи дан дочекати живи. Сујетно фантазирање о сутрашњем дану не може нам донијети ништа добро, док покајање са плачем за један дан може нас спасити огња вјечнога.

Куљени сџе скуљо... (1 Кор. 7, 23)

Ми смо свакодневно у градовима окружени натписима „акција”. И онда јуримо тамо гдје су, како се то каже, акцијске цијене. У продавнице које објаве распродају људи долазе и 3-4 сата прије отварања, да би ухватили

Парабола о безумном богаташу, Рембрант

ред и купили одређене ствари које ће бити у јулу и августу скупље него тога дана.

Јурећи за свим тим распродајама, ми и себе на неки начин распродајемо, заборављајући притоме да смо сви купљени најскупљом цијеном која постоји на небу и земљи, а та цијена јесте проливена крв Христова. Жртва принијета једном за свагда и за све, и због тога нико од нас не смије да пристане на ту сулуду игру без обзира гдје живимо.

Сјетимо се шта каже апостол Павле у посланици Коринћанима: **Купљени сте скупо не будите робови људима.**

Свако од нас треба да каже: може ова мајица, може овај фрижидер и овај телевизор, и овај телефон и компјутер да буду на распродају – ја нисам на распродају, ни на распродају ни на продају.

Сјетимо се, драга браћо и сестре, приче о безумном богаташу који је срушио житнице да би саградио веће како би могла стати љетина његова. А Бог му рече: „Безумниче, ове ноћи тражиће душу од тебе, а оно што си припремио чије ће бити?”

Посљедице тих брига да се осигурамо за сутра и да што више стекнемо за времена која долазе јесу заборављање овог садашњег тренутка. А оно што ја имам и оно што свако од вас има јесте овај једини моменат – **сада**. И ако га ја најбоље не искористим он се никада више неће вратити.

Зато, ако имате прилику некоме да кажете лијепу ријеч, ако имате прилику некоме да урадите нешто добро, да некоме кажете: „Волим те”, „Драг си ми”, „Не љутим се на тебе”, „Опраштам ти” – кажите ту ријеч, јер не знате хоће ли вам Бог дати другу прилику.

Амин.

Слика Г. Корџица

Поглед

Случајно те у пролазу срето`,
погледом би свашта теби реко;
кад те очи видех твоје
срце снажно тад заигра моје.
Те очи зелене су боје.
Све се више моје мисли роје,
и све ме сада на њих подсећа:
зелена трава и море дубоко,
небо плаво и сунце високо...

Да, то сунце жуто, јарко...
Које ме овако замишљеног пече сада,
исто као поглед
коме мој се поглед нада.

Срђан Ж. Вучановић,
ученик II разреда

ИЗ ЖИВОТА БОГОСЛОВИЈЕ У ДРУГОМ ПОЛУГОДИШТУ ШКОЛСКЕ 2017/18.

Свети Сава

Светом литургијом 27. јануара 2018. године у Цетињском манастиру началствовао је о. Обрен Јовановић уз саслужење многобројног свештенства и свештенмонаштва. На Литургији су појали ђаци Богословије. На крају Литургије дјеца са Цетиња су рецитовала и пјевала пјесмице везане за личност Св. Саве, након чега су добила пакетиће. Послије Свете литургије одржан је свечани ручак у трпезарији Богословије, гдје је био преломљен славски колач. Колач је преломио о. Игор Балабан, након чега је одржао бесједу. У вечерњим сатима тог дана одржана је светосавска академија. Светосавску бесједу је произнио ђакон Душан Биговић, а у богатом репертоару су такође учествовали хор Богословије, рецитаторска секције Богословије, полазници вјеронауке и ђаци музичке школе на Цетињу. Након академије уприли-

чена је за све учеснике и госте богата вечера љубави.

Посјета епископа Руске

Православне Цркве г. Аристарха

У понедељак, 29. јануара 2018. године, у поподневним часовима, стигао је у Цетињски манастир Митрополит кемеровски г. Аристарх. Присуствовао је свечаном ручку који је био одржан у трпезарији Богословије. Свечани ручак су уљепшали својим појањем како ђаци Богословије тако и свештенство Митрополије кемеровске.

Дочек светиња Светог Саве

Дана 4. фебруара испред Цетињског манастира, мало прије почетка вечерње службе, дочекане су три преостале светиње Светога Саве првога српскога архиепископа (патерица из манастира Мораче, крст из манастира Савине и епитрахил из Цетињског манастира). Ове све-

Светосавска академија

29. јануар 2018 – Митрополиити Аристарх и Амфилохије и отац ректор у трпезарији Богословије

тиње су биле изложене у манастирској цркви на вечерњој служби тога дана као и сутрадан на Литургији, након чега су поново враћене у своје манастире.

Слава IV разреда

Ученици четвртог разреда Богословије прославили су своју разредну славу, Пренос моштију Св. Јована Златоустог, 9. фебруара 2018. године. Вечерња служба са петохлебницом, ко-

јом је началствовао ректор Богословије о. Гојко Перовић, служена је у Влашкој цркви. На вечерњој служби су појали ђаци слављеници, који су појали и на Литургији, коју је служио Митрополит црногорско-приморски Амфилохије. Он је у бесједи рекао да би било лијепо да неко из тог разреда настави путем Св. Јована. На свечаном ручку, који су приредили ученици у трпезарији Богословије, славски колач је пресекао о.

Светиње Светиој Саве у цркви Цетињској манастира

Машуранци у Требињу

Марко Билинац. Ђаци слављеници су појали црквене и народне пјесме.

Симпосион у Требињу

Матуранти Цетињске богословије су заједно са разредним старешином, о. Драганом Станишићем, од 8. до 11. фебруара 2018, били на Петом годишњем симпосиону „Теологија у јавној сфери”, одржаном у Требињу, у организацији Епархије захумско-херцеговачке и приморске многобројној

публици и теолозима обратили су се високо образовани људи разних професија. Главно предавање одржао је доктор Аристотел Папаниколау са Фордам универзитета у Њујорку. Осим што су присуствовали предавањима, ђаци су посјетили и манастир Тврдош и женски манастир Дужи.

Слава III разреда

На дан Света Три јерараха служена је Литургија у Цетињском манастиру.

Слава III разреда

Свештосимеоновска лииџа

На вечерњој служби уочи овог празника, свечану службу са петохлебницом служио је ректор о. Гојко Перовић. На Светој литургији началствовао је о. Игор Балабан уз саслужење свештеномонаха. На Светој литургији апостол је читао ученик трећега разреда Дра-

гољуб Симовић. На свечаном ручку, одржаном у трпезарији Богословије, славски колач је пресекао о. Анђелко Боричић, који је ову свечаност обиљежио својом бесједом. Ученици трећег разреда су у току ручка отпјевали химну Богословије и неколико пјесама.

*ђакон Иван
Црногорчевић*

Предавање ђакона Ивана Црногорчевића

У организацији Богословије, у четвртак 1. марта 2018, уприличено је предавање ђакона Ивана Црногорчевића. Уваженог ђакона професорима, и ученицима и гостима представио је ректор о. Гојко Перовић. У свом предавању ђакон Иван је говорио о јеванђељској теми „Ви сте свјетлост свијету“. Он је указао на то какав треба да буде прави хришћанин и на то какав треба да буде однос клира и лаика. Након предавања, професори и ученици су предавачу постављали разноврсна питања интересујући се за занимљиву тему из Јеванђеља.

Светосимеоновска литија у Подгорици

Традиционални Светосимеоновски сабор се одржао у суботу 3. марта 2018. у Подгорици. Свету архијерејску литургију у Саборном храму Христовог Васкрсења служили су Митрополит црногорско приморски г. Амфилохије и господа Епископи: будимљанско-никшићки Јоаникије, рашко-призернски Теодосије и бихаћко-петровачки Сергије. На литији је певао октет Цетињске богословије. У литургијском сабрању и литији учествовали су и професори и ученици Цетињске богословије, као и вјерни народ и свештенство и монаштво Митрополије црногорско-приморске.

Благовјештенске награде

Најбољим и најкултурнијим ђацима Богословије су 29. марта 2018. подијелене Благовјештенске награде. Награде су добили ученици V разреда: Срђан Дачевић, Стефан Ђерковић и Игор Ђулум; ученици IV разреда: Немања Павловић, Цвјетко Перић и Никола Томић; ученици III разреда: Александар Дамјановић, Матија Милић и Никола Савић; ученици II разреда: Василије Бољевић, Дејан Живановић и Матија Тапушковић и ученици I разреда: Лука Јововић, Никола Лукић и Филип Марковић.

Велика сријед

У Цетињском манастиру је на Велику сриједу Митрополит црногорско-приморски Амфилохије, уз саслужење свештенмонаха Цетињског манастира, служио Св. Литургију пређеосвећених дарова. А поподне је у манастиру служена Св. тајна јелеосвећења, коју су вршили цетињски свештеници и свештенмонаси Цетињског манасти-

ра. На Литургији, као и на Јелеосвећењу појали су наши ђаци.

Велики петак

На Велики петак на вечерњој служби началствовао је митрополит Амфилохије уз саслужење свештенства и свештенмонаштва. На служби је изнесена плаштаница и положена на Гроб Господњи. На вечерњој су појали ђаци Богословије и монаси.

Васкрс

Раним јутром, у освит зоре у недељу 8. априла кренула је литија из Цетињског манастира која је ишла кроз читаво Цетиње. Након свршетка литије, чији је крај био у Цетињском манастиру, почела је јутарња служба којом је началствовао Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије. На Светој литургији, која је служена одмах након јутрења началствовао је игуман Цетињског манастира архимандрит Методије уз саслужење свештенства и свештенмонаштва. На литији као и на јутрени и Литургији, појали су матуранти Цетињске богословије као и три ђака четвртог разреда: Никола Томић, Немања Павловић и Цвјетко Перић.

Свршени ђаци XIII генерације обновљене Цетињске богословије

Обиљежавање 10-годишњице матуре XIII генерације

На дан 14. априла 2018, године служена је Света литургија на којој су служили свршени ђаци XIII генерације обновљене Цетињске богословије. На свечаном ручку у трпезарији свршени богослови представили су се ђацима и

упутили им неколико животних поука. Ђаке XIII генерације прозивао је ђакон Павле Љешковић.

Кошаркашки турнир у Богословији

Кошаркашки турнир, у ком су учествовали професори и ђаци Богослови-

Кошаркашки турнир

Пјесничко вече

је, одржан је 23. априла 2018. године. У турниру је учествовало осам екипа, а у полуфинале су се пласирале екипе: Партизан – Четник, Кузбас, Кипс и Додиг. Финалну утакмицу одиграле су екипе Партизан – Четник и Кипс, а резултат утакмице је био 11:8 у корист екипе Партизан – Четник коју су сачињавали матурант Алексеј Пејић, трећак Матија Минић и другак Тодор Величковић. За најбољег стрелца и играча турнира изабран је матурант Алексеј Пејић.

Пјесничко вече

Чудесно дејство има пјесма на нашу душу – „Пјесма лијек за душу“. А да то не буде само фраза показали су на дјелу пјесници Црне Горе. У просторијама Богословије Светог Петра Цетињског 26. априла 2018. године одржано је пјесничко вече. Пјесници су рецитовали своја дјела, а присутни су помно пратили. Пјесме су се богословима изузетно допале, па су са нестрпљењем

чекали сваку следећу, дивећи се величини и љепоти ријечи. На задовољство свих присутних, и ректор Богословије, отац Гојко Перовић, изашао је и представио пјесму пјесника из Мостара, којом је сам био одушевљен. Овим је додатно мотивисао ђаке да се и сами покрену и покажу своје таленте, а пред крај вечери пјесници су исказали жељу да и неко од присутних покаже свој таленат. Том приликом јавио се млади богослов и пјесник Срђан Ж. Вучановић, који је изрецитовао једну од својих пјесама – „Поглед“. Његово надахнуће за писање и рецитовање подржали су сви присутни, наградивши га громким аплаузом. Вече је протекло у дивном дружењу, а ђаци су на крају инсистирали да се у скорије вријеме поново одржи пјесничко вече. До следеће ријеке стихова.

Вече посвећено Матици српској

У Богословији је 30. априла 2018. године организовано вече посвећено

Вече посвећено Матици српској

Матици српској. Представници Матице били су проф. др Јелица Стојановић, председник Матице српске – Друштва чланова у Црној Гори, доц. др Драго Перовић и мр Милорад Дуруговић. Са њима су били и аутори чија су дјела изашла у издању Матице српске – друштва у Црној Гори: Јанко Јелић, Радосав – Бато Ђурковић и протојереј Слободан Јокић. Проф. др Јелица Стојановић је одржала кратко предавање о Матици српској, о њеном постанку и раду као и о часопису који издаје Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори – „Мисао“, док је доц. др Драго Перовић читао одломке из неких њихових издања. Отац Слободан је сабранима представио свој рад – „Црквени живот у Црној Гори у XVIII и XIX вијеку“, Радосав Бато Ђурковић је читао пјесме из своје књиге „Путници“, док је Јанко Јелић читао одломке прича из своје збирке сатиричних приповједака.

Ђурђевдан – слава светорodne лозе Петровића

У недељу 6. маја, на Ђурђевдан, служена је Св. архијерејска служба на Његушима. Литургијом је началствовао Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије уз саслужење свештенства са Цетиња као и свештеномонаха из манастира Острога. Прије Литургије је крштена мала Ђурђа, а током Литургије миропомазао ју је митрополит Амфилохије. Пред крај службе преломљени су славски колачи, а славски колач је преломљен и у родној кући Светог Петра Другог Ловћенског Тајновидца. Током Литургије одговорали су ђаци Богословије и чланови Црквеног хора „Његош“. Након Светог причешћа, благосиљан је славски колач храма након чега је митрополит Амфилохије казао да је на Његуше данас из Јерусалима стигао и крст за цркву Свете Петке која се гради у Даниловграду.

Марковданска литија

Марковданска литија и литија у Тивту

На дан Светог апостола и јеванђелиста Марка, 8. маја, традиционална литија са моштима Преподобног Симеона Дајбабског прошла је улицама Подгорице, а предводио ју је Епископ диоклијски Кирило. У овој су литији учествовали сви ученици Богословије.

Ученици Богословије су такође учествовали и на духовном сабрању православних Бокеља; „У свјетлости Христовог Васкрсења – Бокељи Светом Сави и Превлачким мученицима“, посвећеном спаљивању моштију Светог Саве на Врачару и обретењу моштију Превлачких мученика, који је одржан 10. маја. Ђаци наше школе су пјевали на вечерњој служби и на поподневној литији одржаној у оквиру тога празновања.

Тиватска литија

Спасовдан на Граховцу

Празник Вазнесења Господњег – Спасовдан, молитвено и саборно је прослављен, у четвртак 17. маја 2018, у цркви посвећеној овом великом празнику на Граховцу. Свету Литургију служио је Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије са свештенством Митрополије црногорско-приморске и Епархија Будимљанско-никшићке и Захумско-херцеговачке, уз молитвено учешће бројних вјерника. У току Литургије, коју су појањем пратили ученици Богословије, Преосвећени Епископ Јоаникије унапредио је у чин протојереја-ставрофора Петра Крговића, пароха граховског за дугогодишњу свештеничку службу, велику ревност и истрајност коју је показао. Приређена је трпеза хришћанске љубави и пригодан културно-духовни програм. Бесједе о Граховачкој бици изговорили су: Предраг Вукић, протојереј-ставрофор Гојко Перовић и књижевник Чедо Баћковић. У програму су учествовали: КУД „Пива“ из Плужина, КУД „Алати“ из Требиња, КУД „Влатко Војводић“ из Билеће и народни гуслар Славко Горановић.

Приредили: Дејан Додић и Емилијан Билинац, ученици IV разреда, и Срђан Ж. Вучановић, ученик II разреда

МАТУРА ХХІІ ГЕНЕРАЦИЈЕ БОГОСЛОВАЦА

У Недељу Свих светих и празник Светих равноапостолних царева Константина и Јелене, 3. јуна 2018. године, у Цетињском манастиру служена је Литургија са благодарењем за крај школовања матураната ХХІІ генерације обновљене Цетињске богословије (2013–2018).

Литургијским сабрањем начествовао је протојереј–ставрофор др Владимир Ступар, професор Богословског факултета у Фочи и изасланик САС СПЦ на матури у Цетињској богословији, уз саслужење осморице свештеника и тројице ђакона.

На Литургији су појали матуранти Цетињске богословије, предвођени професором Црквеног појања ђаконом Павлом Љешковићем и професором Благојем Рајковићем.

После прочитаног Јеванђеља сабраном вјерном народу, монасима и професорима бесједио је о. Владимир, говорећи о празнику Свих Светих.

На крају Литургије, изасланика СА Синода оца Владимира Ступара поздравио је ректор Богословије протојереј–ставрофор Гојко Перовић, чести тајући матурантима ХХІІ генерације завршетак школовања у богословији, рекавши да су ђаци постали почасни грађани Цетиња.

Додјела диплома и награда најбољим ученицима услиједила је у зборници Богословије, гдје се матурантима обратио изасланик о. Владимир Ступар, подјетивши их на то шта значи бити богослов. Потом је секретар школе професор Драган Радоман прозивао свршене матуранте.

На свечаном ручку матурантима се у име професора обратио ректор, о. Гојко, као и њихов разредни старешина протојереј–ставрофор Драган Станишић.

Присутне госте и ученике поздравио је и протојереј–ставрофор Драган Каиновић, прота у пензији из Епархије зворничко-тузланске.

У име Црквене општине цетињске и грађана Цетиња ђаке је поздравио г. Буро Капа, прослављени спортиста. У име своје генерације професорима и изасланику Синода захвалио се свршени матурант г. Игор Ђулум.

Архимандрит Рафаило Чепрњић уз Еквадора поздравио је матуранте, благословивши их на њиховом даљем путу богословског усавршавања.

У име Милосрдног кола сестара „Краљица Милена“, честитке је упутила и гђа Његосава Перовић.

На крају свечаног ручка све присутне још једном је благословио изасланик, протојереј–ставрофор проф. др Владимир Ступар.

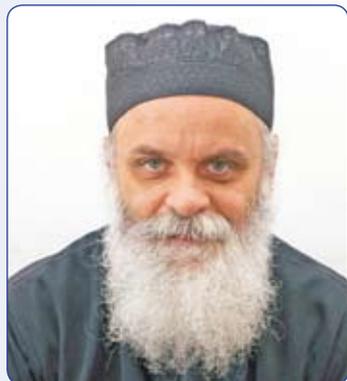
У школској 2017/18. години успешно су матурирали: Драган Божовић (Митрополија црногорско-приморска), Срђан Дачевић (Митрополија да-

бробосанска), Стефан Ђерковић (Митрополија црногорско-приморска), монах Емилијан Зарев (Митрополија црногорско-приморска), Драган Кариновић (Епархија зворничко-тузланска), монах Натанаило Крушчић (Митрополија црногорско-приморска), Стефан Николић (Епархија зворничко-тузланска), Алексеј Пејић (Епархија будимљанско-никшићка), Игор Ђулум (Епархија британско-скандинавска).

Честитајући свршеним матурантима XXII генерације обновљене Цетињске Богословије Светог Петра Цетињског (2013–2018), молимо се Богу да их благослови Светог Петра Цетињског и Светог Апостола Јакова, њихове разредне славе и свих светиња Цетиња и Црне Горе прате у све дане њихових живота.

МАТУРАНТИ XXII ГЕНЕРАЦИЈЕ

ОБНОВАЊЕ БОГОСЛОВИЈЕ Св. ПЕТРА ЦЕТИЊСКОГ (2018–2019)

Монах Емилијан Зарев

Монах Натанаило Крушчић

Игор Булум

Алексеј Пејић

Стефан Берковић

Драган Каиновић

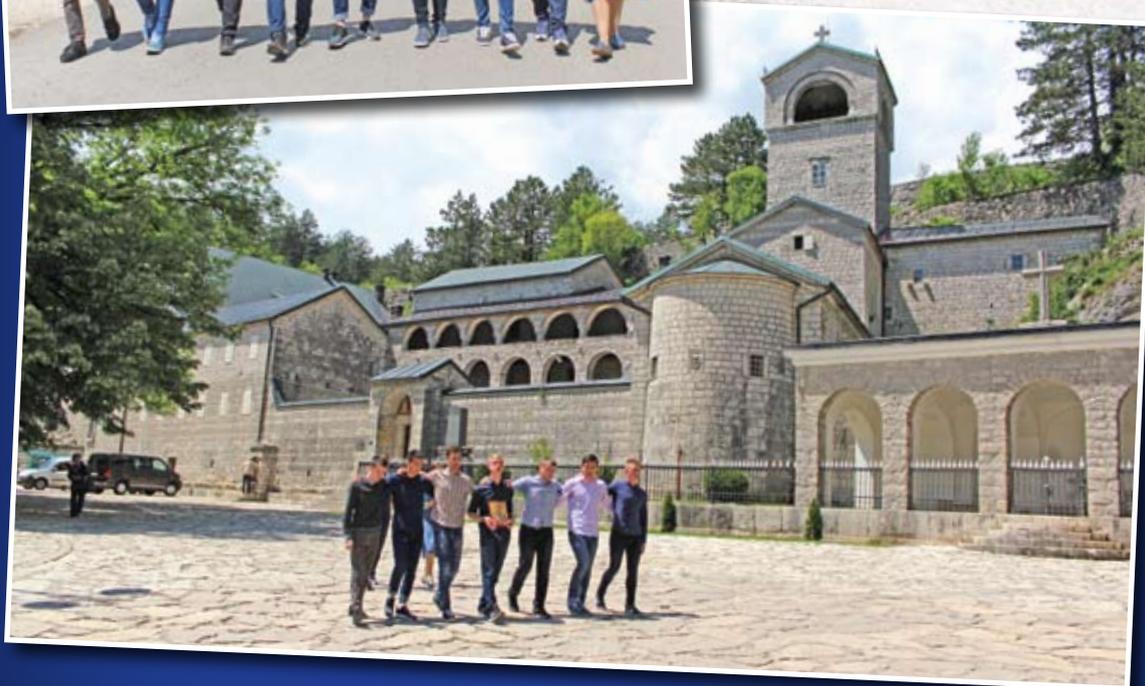
Стефан Николић

Срђан Дачевић

Драган Божовић

Са испраћаја матураната XXII генерације

